

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

*Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva*

Kolegium expertů pro výkon rozsudků ESLP a provádění Úmluvy

podklady na 13. zasedání

29. dubna 2026, 13:00 hodin

Rozsudky a rozhodnutí k ústnímu projednání

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- a) *Krpelík proti České republice*
(procesní práva osob s poruchou intelektu)
- b) *Černý a ostatní proti České republice*
(důvěrnost komunikace advokátů s klienty)
- c) *D. H. a ostatní proti České republice*
(diskriminace romských dětí v přístupu k základnímu vzdělávání)

Rozhodnutí výborů OSN

B. J. a P. J. proti České republice (Výbor OSN pro práva dítěte)
(výkon kolizního opatrovnictví, umístění dětí do ústavu, participační práva dětí)

Krpelík proti České republice

Podklad k bodu 2-a jednání Kolegia dne 29. dubna 2026

1. ZÁVĚRY SOUDU

Ve věci *Krpelík proti České republice* (č. 23963/21, rozsudek ze dne 12. června 2025) dospěl Soud k závěru o porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy u stěžovatele se sníženým intelektem (IQ 67). Použití usvědčujících výpovědí z přípravného řízení k odsouzení poté, co se stěžovatel vzdal svých práv, včetně práva na pomoc obhájce, při absenci individualizovaných opatření a nedostatečné kontrole tohoto vzdání se práv ze strany soudů, mělo za následek nespravedlivost řízení jako celku. Soud poukázal zejména na tyto aspekty:

- vzdání se práv stěžovatelem mohlo být kvůli jeho zranitelnosti platné jen tehdy, pokud by se vyjádřil zcela jednoznačně a poté, co orgány činné v trestním řízení učinily všechny přiměřené kroky k zajištění toho, že si bude plně vědom svých práv a dokáže v potřebném rozsahu posoudit důsledky svého jednání, včetně sebeobviňujících výpovědí;
- vnitrostátní soudy neposoudily stěžovatelovu schopnost pochopit podstatu svých práv a platně se vzdát svého práva na obhajobu; hodnotily pouze jeho schopnost účastnit se soudního řízení, porozumět jeho účelu a účinně se hájit, a na základě toho považovaly jeho doznání učiněné v přípravném řízení za přípustný důkaz.

Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

2. VÝKON ROZSUDKU

Česká republika měla povinnost do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku, tj. do 12. března 2026, předložit Výboru ministrů Rady Evropy **akční plán výkonu rozsudku**. Je v českém a anglické jazyce dostupný [zde](#).

A. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

Stěžovatel obdržel přiznané spravedlivé zadostiučinění za nepeněžitou újmu a náhradu nákladů řízení v celkové výši 3 800 eur. Stěžovatel rovněž podal návrh na obnovu řízení před Ústavním soudem, řízení je vedeno pod sp. zn. [Pl. ÚS 10/26](#).

B. PUBLIKACE A ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O ROZSUDKU

Překlad rozsudku a jeho anotaci v českém znění KVZ zaslala dotčeným orgánům včetně Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Nejvyššího státního zastupitelství a Policejního prezidia. Anotace byla publikována ve Zpravodaji KVZ č. 4/2025.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu informoval o rozsudku a závěrech v něm vyslovených trestní soudce Nejvyššího soudu a další relevantní zaměstnance. Mimoto byly závěry Soudu představeny ve Výběru rozhodnutí ESLP pro justiční praxi, vydávaném Nejvyšším soudem (č. [4/2025](#)). Anotace rozsudku byla rovněž zveřejněna na extranetu Nejvyššího státního zastupitelství, který je v elektronické podobě dostupný všem státním zástupcům. Nadto byla informace o rozsudku zahrnuta do časopisu Státní zastupitelství (č. [3/2025](#)). Konečně KVZ zařadila rozsudek na pravidelné roční školení trestních soudců a státních zástupců v judikatuře Soudu, které uspořádala Justiční akademie v listopadu 2025.

C. OBECNÁ OPATŘENÍ

Potřebu a podobu vhodných obecných opatření k nápravě KVZ po úvodní analýze rozsudku konzultovala s Nejvyšším státním zastupitelstvím, Policejním prezidiem, legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti a dále se zástupci Společnosti pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, z.s., neziskové organizace, která prosazuje a hájí práva a zájmy lidí s mentálním postižením.

Podle dotčených orgánů se **nejeví nezbytné měnit stávající právní úpravu**. Ve vztahu k vnitrostátním soudům a hodnocení platnosti vzdání se práv a doznání učiněných osobami s mentálním postižením v přípravném řízení a jejich použitelnosti coby důkazu, lze považovat za dostačující rozšíření závěrů Soudu mezi soudce (viz část B. výše). Naopak ve vztahu k přípravnému řízení dotčené orgány identifikovaly **dva aspekty, kterým je třeba se věnovat**:

- usnadnit včasnou identifikaci zranitelných osob s lehkým mentálním postižením vyžadujících individualizovaný přístup,
- zlepšit porozumění procesním právům ze strany osob s mentálním postižením, zejména právu na právní pomoc (obhajobu), doplněním stávajících vzorů poučení o procesních právech o jejich srozumitelnější (*easy-to-read*) verze.

1. USNADNĚNÍ IDENTIFIKACE ZRANITELNÝCH OSOB

Podle Soudu je již mentální postižení samo o sobě důvodem, proč by určitá osoba měla být považována za zvláště zranitelnou. Osobu účastnicí se trestního řízení lze kvůli jejím duševním schopnostem pokládat za zvláště zranitelnou; dospělí podezřelí či obžalovaní s mentálním postižením proto spadají do kategorie zvláště zranitelných osob.¹

Prvotní indicie naznačující zranitelnost osob kvůli mentálnímu postižení jsou získávány při jejich výslechu k obecným skutečnostem vedenému obvykle policejním orgánem. V této souvislosti mimo jiné platí, že je třeba se obviněného dotázat také na jeho osobní, rodinné, finanční a jiné poměry (§ 92 odst. 2 trestního řádu). Odpovědnost za identifikaci zranitelných osob spočívá primárně na policistech, kteří jsou s osobou v přímém kontaktu.² Je proto žádoucí jednak vytvořit nástroj, který by jim usnadnil počáteční prověření zranitelnosti, a také v tomto ohledu vést profesní vzdělávání. Za tímto účelem budou přijata následující opatření:

Zaprvé, policie ve spolupráci se Společností pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice vypracuje pomůcku, která by mohla sestávat z několika konkrétních otázek cílených na zjištění možného výskytu snížených kognitivních schopností nebo duševních poruch. Získané poznatky by měly zajistit, že orgány činné v trestním řízení si budou včas vědomy potenciální zranitelnosti dané osoby a nutnosti specifického a individualizovaného přístupu. Poznatky by rovněž měly pomoci státním zástupcům i soudcům při posuzování, zda se za daných okolností jedná o případ nutné obhajoby.³ Policie rovněž informuje policisty, že v protokolech o výsleších z přípravného řízení u zranitelné osoby

¹ Ústavní soud v nálezu ze dne 14. května 2025, sp. zn. III. ÚS 3442/24, zdůraznil, že osoby s duševním onemocněním či mentálním postižením představují zvláště zranitelnou skupinu osob, jejichž práva musí být bedlivě střežena. Zároveň je třeba osobu postiženou mentálním hendikepem považovat za zvláště zranitelnou podle § 2 odst. 4 písm. b) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

² Ústavní soud v nálezu ze dne 14. února 2023, sp. zn. III. ÚS 2665/22, konstatoval, že orgány činné v trestním řízení mají povinnost dostatečně objasnit skutečný psychický stav obviněného a na základě těchto zjištění rozhodnout o adekvátních kompenzačních opatřeních, která jim trestně procesní předpis nabízí.

³ Podle § 36 odst. 2 trestního řádu musí mít obviněný obhájce také tehdy, považuje-li to soud a v přípravném řízení státní zástupce za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného mají pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit.

nesmí být výpovědi dotazované osoby parafrázovány, nýbrž je třeba zaznamenat její vlastní slova, a to z důvodu důkazní hodnoty a následného soudního přezkumu.

Zadruhé, závěry Soudu budou začleněny do profesního vzdělávání Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV). Kromě toho Policejní akademie také pořádá kurzy pro stávající policisty SKPV, které se mimo jiné zaměřují na aktuální otázky týkající se přípravného řízení.

2. LEPŠÍ POROZUMĚNÍ PROCESNÍM PRÁVŮM

Podle Soudu je úlohou vnitrostátních orgánů zajistit, aby osoby s intelektovým postižením porozuměly svým právům. Mimo jiné tak mohou učinit prostřednictvím poskytnutí zjednodušené verze formuláře poučení o právech.

Osoba, proti níž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučena o právech umožňujících jí plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit jí uplatnění jejích práv (§ 2 odst. 13 ve spojení s § 33 odst. 5 trestního řádu). Orgán činný v trestním řízení, který provedl zadržení či zatčení, má předat obviněnému bez zbytečného odkladu písemné poučení o jeho právech; obviněnému musí být umožněno si toto poučení přečíst; obviněný má právo ponechat si toto poučení u sebe po celou dobu omezení nebo zbavení osobní svobody (§ 33 odst. 6 trestního řádu). Na uvedené je třeba přiměřeně dbát i tehdy, jestliže je zadržená osoba vyslýchána v době, kdy ještě proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 76 odst. 5 trestního řádu).

Stávající právní úprava umožňuje použití snadno srozumitelné (zjednodušené) verze poučení o procesních právech osoby. Aktuálně má poučení podobu standardizovaného předtištěného formuláře. Jeho obsah se může lišit v závislosti na postavení dané osoby v řízení. Text je obvykle podrobný a obsahuje citace příslušných právních předpisů. Náročnost textu, a to i pro osoby s plnou duševní kapacitou, podtrhl rovněž Soud (§ 84 rozsudku). Nabízí se proto vytvořit nový, zjednodušený vzor pro osoby, proti kterým je vedeno trestní řízení. V této souvislosti lze využít zkušenosti policie, která ve spolupráci se Společností pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice zpracovala vzor poučení pro oběti trestných činů.

Za tím účelem policie vypracuje návrh vzoru poučení o právech osoby, proti níž je vedeno trestní řízení, ve srozumitelné (zjednodušené) verzi. Vzor se zaměří na ústavně zaručená práva a práva chráněná Úmluvou, včetně práva nevypovídat a práva na obhájce, a bude připojen ke stávajícímu standardnímu poučení o právech dotčené osoby.

V návaznosti na připravený návrh dotčené orgány dále zváží, zda a jak do vzoru za daných okolností začlenit vzdání se práv, protože článek 6 Úmluvy nebrání osobě, proti které je vedeno trestní řízení, aby se dobrovolně vzdala záruk spravedlivého procesu.

D. ZÁVĚR

S ohledem na výše uvedené se jeví, že implementace rozsudku *Krpelík* nevyžaduje změnu právní úpravy. Jakmile policie zpracuje návrhy pomůcky pro policisty a zjednodušeného vzoru poučení o právech, oba materiály budou předloženy k navazující odborné diskusi, aby jejich výsledná podoba vedla k naplnění výše uvedených cílů a odstranění nedostatků identifikovaných Soudem.

Černý a ostatní proti České republice

Podklad k bodu 2-b jednání Kolegia dne 29. dubna 2026

1. ZÁVĚRY SOUDU

Ve věci *Černý a ostatní proti České republice* (č. 37514/20 a další, rozsudek ze dne 18. prosince 2025) dospěl Soud jednomyslně k závěru o porušení čl. 6 odst. 1 a článků 8 a 13 Úmluvy. Shledal porušení práva stěžovatelů – advokátů na respektování soukromého života a korespondence kvůli založení jejich privilegované komunikace s klientem do spisu ze strany trestního soudu, a v této souvislosti i porušení práva na účinný prostředek nápravy. Dále Soud konstatoval, že v řízení před Ústavním soudem došlo k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces, když jim Ústavní soud nezaslal písemné podání České advokátní komory („Komora“). Soud poukázal zejména na tyto aspekty:

- absence právní úpravy zakazující prohlížení privilegované komunikace a její použití v trestním řízení;
- v právní úpravě chybí konkrétní a předvídatelný postup procházení dat a oddělení privilegované komunikace uložené na nosičích elektronických dat;
- absence účinného prostředku nápravy umožňujícího odstranění či zničení privilegované komunikace ve spise;
- neposkytnutí vyjádření účastníkům řízení Ústavním soudem se musí vždy opírat o pádné důvody.

Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

2. VÝKON ROZSUDKU

Rozsudek nabyl právní moci 18. března 2026. Česká republika má povinnost do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku, tj. do 18. září 2026, předložit Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku.

A. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

Městský soud v Brně k dotazu Kanceláře vládního zmocněnce („KVZ“) sdělil, že ke zničení privilegované komunikace došlo dne 21. dubna 2026. Stěžovatelům bude rovněž vyplaceno spravedlivé zadostiučinění za nepeněžitou újmu v souhrnné výši 20 000 eur.

B. PUBLIKACE ROZSUDKU A JEHO ŠÍŘENÍ V RÁMCI DOTČENÝCH ORGÁNŮ

Překlad rozsudku a jeho anotaci v českém znění KVZ zaslala dotčeným orgánům včetně Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Nejvyššího státního zastupitelství, Městského soudu v Brně a Sekci trestní politiky a prevence korupce Ministerstva spravedlnosti, jejíž součástí je i oddělení trestně právní legislativy. Anotace bude také v souladu s obvyklou praxí publikována ve Zpravodaji KVZ (č. 2/2026).

Představitelé Ústavního a Nejvyššího soudu informovali o rozsudku a závěrech v něm vyslovených soudce a další relevantní zaměstnance. Současně budou závěry Soudu představeny ve Výběru rozhodnutí ESLP pro justiční praxi, vydávaném Nejvyšším soudem. Nadto byla informace o rozsudku zahrnuta do přehledu judikatury ESLP pro státní zástupce, který vytváří Nejvyšší státní zastupitelství. Konečně KVZ zařadí rozsudek do pravidelného ročního školení trestních soudců a státních zástupců k judikatuře Soudu, které pořádá Justiční akademie (druhá polovina roku 2026).

C. OBECNÁ OPATŘENÍ

Potřebu a podobu vhodných obecných opatření k nápravě KVZ po úvodní analýze rozsudku konzultovala především s trestně právním oddělením Ministerstva spravedlnosti, Nejvyšším státním zastupitelstvím, Policejním prezidiem, Ministerstvem vnitra a se zástupcem Komory. V této souvislosti proběhlo několik odborných schůzek a jednání.

Ve vztahu k respektování kontradiktornosti řízení o ústavní stížnosti lze s ohledem na dřívější jednání s Ústavním soudem považovat za dostačující rozšíření závěrů Soudu mezi ústavní soudce a další relevantní personál (viz část B. výše) a opatření přijatá v návaznosti na dřívější rozsudek Soudu ve věci *Janáček* (viz akční zprávu dostupnou [zde](#)). K porušení kontradiktornosti řízení ve věci *Černý a ostatní* došlo v roce 2019, zatímco k zavedení obecných opatření přijatých s cílem vykonat výše uvedený rozsudek do praxe se uskutečnilo v roce 2024.

Ve vztahu k ochraně privilegované komunikace a existenci účinného prostředku nápravy se z rozsudku Soudu – na základě dosavadních diskusí – zdají vyplývat **tři okruhy** širších problémů, které se týkají nedostatků právního rámce a záruk proti svévoli:

- ochrana důvěrnosti privilegované komunikace a nepoužitelnost z ní získaných informací v trestním řízení;
- nemožnost domoci se vynětí či zničení privilegované komunikace již založené ve spisu;
- úprava postupu pro identifikaci a oddělení privilegované komunikace a mechanismus pro řešení sporů mezi dotčenými subjekty o povaze komunikace.

KVZ provedla rešerši a oslovila vládní zmocněnce z jiných zemí pro účely srovnání řešení dané problematiky v zahraničí. Relevantní se jeví zejména právní úpravy Norska, Estonska, Nizozemska a Spojeného království, přičemž u prvních dvou států Soud shledal obdobná porušení Úmluvy, na což státy reagovaly přijetím opatření k nápravě (u Norska již Výbor ministrů Rady Evropy výkon rozsudku [uzavřel](#)).

1. DŮVĚRNOST PRIVILEGOVANÉ KOMUNIKACE A NAKLÁDÁNÍ S INFORMACEMI

Z judikatury Soudu vyplývá, že privilegovaná komunikace mezi advokátem a klientem podléhá až na výjimky⁴ důvěrnosti. Podle Soudu nebylo ve věci *Černý a ostatní* jasné, zda vnitrostátní právo zakazuje prohlížení takové komunikace a pokud ano, jak ho uplatňovat, včetně dalšího nakládání se získanými informacemi.

V mezidobí došlo k významné novelizaci trestních předpisů a zákona o advokacii. Od 1. ledna 2026 trestní řád obsahuje ustanovení § 35a k ochraně důvěrnosti komunikace obviněného s obhájcem, resp. podezřelého s advokátem (odst. 1), včetně výjimky z této ochrany, jestliže obsahem komunikace není poskytování právních služeb (odst. 2).⁵ Od 1. dubna 2025 je důvěrnost informací tvořících obsah

⁴ Například existují-li hodnověrné důkazy o účasti advokáta na trestném činu či v souvislosti s bojem proti praní špinavých peněz (např. *Sommer proti Německu*, č. 73607/13, rozsudek ze dne 27. dubna 2017, § 56).

⁵ Orgány činné v trestním řízení jsou povinny zachovávat důvěrnost informací sdělovaných mezi obviněným a obhájcem jakýmkoli způsobem, zejména ústně, elektronicky nebo v listinné podobě, ať již přenášených nebo uchovávaných v soukromí. Ochrana důvěrnosti komunikace se ve stejném rozsahu vztahuje také na komunikaci mezi podezřelým a jeho advokátem v trestní věci (§ 35a odst. 1 trestního řádu). Ochrana důvěrnosti komunikace podle odstavce 1 se nevztahuje na případy, kdy obsahem komunikace není poskytování právních služeb (§ 35a odst. 2 trestního řádu).

privilegované komunikace stanovena také v § 3a zákona o advokacii.⁶ Současně platí, že informace získaná porušením důvěrnosti komunikace nesmí být v trestním řízení použita, s výjimkou případu, kdy se použití takové informace v trestním řízení dovolává sám podezřelý nebo obviněný (§ 35a odst. 3 trestního řádu). Zároveň každý, kdo získá důvěrné informace, je nesmí zneužít nebo prozradit jiné osobě bez zákonného důvodu anebo bez souhlasu toho, komu byly právní služby poskytnuty (§ 3a odst. 3 zákona o advokacii).

Z jednání s dotčenými orgány vyplynulo, že je na místě posoudit, zda v návaznosti na zakotvení pravidel k ochraně důvěrnosti privilegované komunikace a nakládání s informacemi vnitrostátní právo naplňuje závěry Soudu, případně je žádoucí přistoupit k dalším úpravám. Pozornost by měla být věnována především následujícím aspektům: (i) okruhu osob, kterým svědčí důvěrnost komunikace; (ii) povinnosti advokáta či jiné osoby označovat privilegovanou komunikaci⁷ (jednotným příznakem nebo jiným způsobem), případně požadavku na součinnost osoby vůči orgánům činným v trestním řízení („OČTŘ“) při identifikaci, kde na zajišťované věci (elektronickém nosiči dat či listinách) se privilegovaná komunikace nachází, aby se předešlo jejímu prohlížení; a (iii) nakládání se získanými informacemi.

2. VYNĚTÍ NEBO ZNIČENÍ PRIVILEGOVANÉ KOMUNIKACE ZALOŽENÉ VE SPISE

Z judikatury Soudu vyplývá, že osoba musí mít k dispozici prostředek nápravy, jehož prostřednictvím by se mohla svým jménem domáhat účinné kontroly v souvislosti s údajným porušením práv na respektování soukromého života a korespondence, potažmo domoci se následného odstranění či zničení privilegované komunikace. Podle Soudu stěžovatelé takový prostředek nápravy v případě založení privilegované komunikace do soudního spisu k dispozici neměli.

Aktuální právní úprava výslovně nestanoví postup pro odstranění, a případně zničení, privilegované komunikace založené ve spise. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 16. dubna 2025, sp. zn. [30 Cdo 1849/2024](#), body 62–63, podotkl, že vytříděná komunikace by se neměla zakládat přímo do spisu. Namísto je vytvořit přílohu uchovávanou zvlášť (mimo spis) a do spisu učinit jen záznam o tom, že tak soud učinil a kde je příloha uložena, což vyloučí přístup k těmto datům při nahlížení do spisu, ale v případě potřeby či sporu umožní zpětné přezkoumání. Po pravomocném skončení řízení by mělo dojít ke zničení materiálu za současného pořízení záznamu.

Z jednání s dotčenými orgány vyplynulo, že je žádoucí zakotvit do trestního řádu postup, podle něhož dotčená osoba může v předsoudní i soudní fázi řízení podat návrh na odstranění privilegované komunikace ze spisu, případně tak může učinit sám OČTŘ či soud, zjistí-li ve spise její přítomnost, neboť nelze ani do budoucna vyloučit individuální pochybení. Pozornost by měla být věnována především následujícím aspektům: (i) orgánu, který přijme rozhodnutí; (ii) zachování autenticity důkazního materiálu a oddělení (ne)relevantního materiálu, jedná-li se o listinu nebo nosič se smíšenými informacemi; (iii) nakládání s kopiemi nebo s originály do doby pravomocného rozhodnutí o (ne)privilegovanosti komunikace, včetně přístupu k nim; a (iv) vrácení, znepřístupnění či zničení privilegované komunikace a respektování požadavků týkajících se archivace a skartace v souladu s příslušnými předpisy.

3. POSTUP PRO PROCHÁZENÍ A TŘÍDĚNÍ KOMUNIKACE A ŘEŠENÍ SPORŮ

Z judikatury Soudu dále vyplývá, že by vnitrostátní právo mělo upravovat dostatečně konkrétní a předvídatelný postup pro vyhledání důkazů a oddělení privilegovaných materiálů, potažmo řešení

⁶ Informace tvořící obsah komunikace advokáta, advokátního koncipienta a dalších osob uvedených v § 21 odst. 9 písm. a) s klientem při výkonu advokacie jsou důvěrné, je-li tato důvěrnost v zájmu klienta. Stejně tak jsou důvěrné informace získané nebo vytvářené při výkonu advokacie nebo v bezprostřední souvislosti s ním, pokud z nich lze zjistit informace o obsahu komunikace uvedené ve větě první nebo o poskytovaných právních službách, je-li tato důvěrnost v zájmu klienta.

⁷ Tuto povinnost aktuálně stanoví § 35a odst. 1 trestního řádu a § 3a odst. 2 zákona o advokacii.

potencionálních sporů o jejich povaze. Podle Soudu ve věci *Černý a ostatní* vnitrostátní právo takový jasný a předvídatelný postup neobsahovalo.

Aktuální právní úprava stanoví postup v návaznosti na domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, pokud se zde mohou nacházet listiny (jiné nosiče), které obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta (§ 85b trestního řádu).⁸ Stejně tak právní úprava obsahuje v daném ustanovení ve vztahu k advokátům pravidla pro zapojení Komory a řešení sporů.⁹ Do daného postupu jsou zapojeny soudy, které mohou nahradit souhlas zástupce Komory.¹⁰ Ve vztahu k procházení a oddělení komunikace, resp. řešení sporů u jiných osob (např. klient advokáta) úprava takového postupu chybí.

Z jednání s dotčenými orgány vyplynulo, že převzetí úpravy § 85b trestního řádu ve stávající podobě ve vztahu k jiným osobám není vhodné, jelikož otevírá prostor pro obstrukční praktiky a může vést k narušení schopnosti OČTŘ účinně vyšetřovat trestnou činnost. Jeví se proto nezbytné upravit danou problematiku v právním rámci odlišně při současném respektování standardů vyplývajících z judikatury Soudu. Pozornost by měla být věnována především následujícím aspektům: (i) možnosti vznesení námitky osobou, že listina nebo nosič obsahuje privilegovanou komunikaci; (ii) filtrování komunikace před prohlížením jejího obsahu, resp. založením do spisu; (iii) postupu, jak a u koho se může osoba bránit, došlo-li ke sporu ohledně povahy určitého materiálu, včetně nakládání s ním, než se spor rozhodne (kdo jej bude mít u sebe, zapečetění, přístup k němu apod.); (iv) existenci souvisejících záruk (např. zapojení dotčené osoby, jejího právního zástupce); a (v) roli znalce v rámci postupu (např. technická selekce dat).

D. ZÁVĚR

Z dosavadních odborných diskusí vyplývá, že výkon rozsudku bude vyžadovat rozsáhlejší změny trestních a některých souvisejících předpisů. Příslušné legislativní změny proběhnou ve dvou fázích. První se bude týkat zakotvení mechanismu, jehož prostřednictvím se lze domáhat vynětí a eventuálně i zničení privilegované komunikace, která se již nachází ve spise. U této fáze se předpokládá samostatná rychlá novela trestního řádu. Druhá fáze proběhne následně a bude se zabývat ostatními aspekty. Ministerstvo spravedlnosti připraví základní teze legislativního řešení, které budou poté předmětem pokračující odborné diskuse mezi zástupci výše uvedených orgánů. Bližší představa zamýšlených legislativních opatření bude součástí akčního plánu.

---

⁸ Orgán provádějící úkon je povinen vyžádat si součinnost Komory; orgán provádějící úkon je oprávněn seznámit se s obsahem těchto listin pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce Komory, kterého ustanoví předseda Komory z řad jejích zaměstnanců nebo z řad advokátů. Stanovisko zástupce Komory je třeba uvést v protokolu (§ 85b trestního řádu).

⁹ Odmítne-li zástupce Komory souhlas udělit, musí být listiny za účasti orgánu provádějícího úkon, advokáta a zástupce Komory zabezpečeny tak, aby se s jejich obsahem nemohl nikdo seznámit, popřípadě je zničit nebo poškodit; bezprostředně poté musí být příslušné listiny předány Komoře (§ 85 odst. 2 trestního řádu).

¹⁰ Souhlas zástupce Komory lze nahradit rozhodnutím soudce nejbližze nadřízeného soudu, u něhož působí předseda senátu nebo soudce, který je oprávněn nařídit domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor (§ 85 odst. 3 trestního řádu).

D. H. a ostatní proti České republice

Podklad k bodu 2-c jednání Kolegia dne 29. dubna 2026

1. ZÁVĚR SOUDU

V rozsudku ze dne 13. listopadu 2007 velký senát Soudu konstatoval, že nadměrným zařazováním romských žáků do speciálních škol pro lehce mentálně postižené, kde se jim dostávalo nižší úroveň vzdělávání a byli odděleni od žáků majoritní populace, došlo k porušení práva stěžovatelů, 18 romských žáků, na rovný přístup ke vzdělání (porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1). Anotaci i překlad rozsudku naleznete [zde](#).

2. VÝKON ROZSUDKU

Výkon rozsudku *D. H. a ostatní* i nadále podléhá tzv. zesílenému dohledu ze strany Výboru ministrů Rady Evropy („Výbor ministrů“), neboť se situaci romských žáků dosud nepovedlo dostatečně napravit. V rámci zesíleného dohledu Česká republika pravidelně předkládá zprávy o výkonu rozsudku, příp. akční plány s návrhy plánovaných opatření k přijetí. Výkon rozsudku pod zesíleným dohledem bývá Výborem ministrů rovněž ústně projednáván.

Cílem výkonu je snížení podílu romských žáků vzdělávaných podle rámcového vzdělávacího programu s upravenými výstupy kvůli chybné diagnostice lehkého mentálního postižení včetně snížení jejich zastoupení ve školách či třídách zřizovaných dle § 16 odst. 9 školského zákona (tzv. speciální školy a třídy), jakož i celkové snížení počtu etnicky segregovaných škol, ať už běžných či speciálních, s vysokým podílem romských žáků s cílem zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání pro všechny děti. Souhrnné informace o výkonu rozsudku jsou k dispozici na stránkách [mezisoudy.cz](#).

A. ZPRÁVA O POSTUPU VE VÝKONU ROZSUDKU D. H. A OSTATNÍ Z PROSINCE 2025

Na konci prosince 2025 předložila Česká republika Výboru ministrů nejnovější Zprávu o postupu ve výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* (dostupná v českém jazyce [zde](#) a v anglickém jazyce [zde](#)). V ní informuje především o (i) implementaci Akčního plánu výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* z prosince 2023 a (ii) o přijetí nového Akčního plánu zaměřeného na podporu účasti romských a sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání. Rovněž v ní informuje o aktuálních datech týkajících se vzdělávání romských dětí a žáků, která zatím nenaznačující zlepšující se trend, jakož i o spolupráci na výkonu rozsudku s Radou Evropy a plánovaných dalších krocích.

(i) Implementace Akčního plánu výkonu rozsudku D. H. a ostatní z prosince 2023

Plnění Akčního plánu z prosince 2023 (dostupný v českém jazyce [zde](#), v anglickém jazyce [zde](#)) proběhlo dle plánovaného harmonogramu v letech 2024 a 2025. Vyhodnocení jeho implementace s relevantními partnery včetně zástupců relevantních ministerstev, odborných neziskových organizací jakož i zástupců romské komunity se uskutečnilo dne 22. října 2025 na zasedání Expertního fóra k výkonu rozsudku *D. H. a ostatní*. Aktuálně dochází k podrobnému vyhodnocení včetně přípravy návrhu potřebných navazujících opatření, která budou dále směřovat k zajištění rovného přístupu romských dětí ke vzdělávání a k zamezení jejich segregace.

Opatření Akčního plánu byla rozdělena tematicky do tří projektových karet, jejichž podrobný popis tvoří jednotlivé přílohy Akčního plánu. Jedná se o projektové karty **1) Reforma poradenského systému** směřující ke zvýšení kvality a efektivity činnosti školských poradenských zařízení s cílem za-

mezi chybné diagnostice, přiblížit podíl romských žáků diagnostikovaných lehkým mentálním postižením (dále rovněž jako „LMP“) – nově označované jako mírná porucha vývoje intelektu (dále rovněž jako „MPVI“) – na úroveň běžné populace, a tím snížit i počet romských žáků, kteří se vzdělávají dle upraveného vzdělávacího programu pro děti s LMP a jsou z toho důvodu častěji zařazováni do speciálních škol či tříd zřizovaných dle § 16 odst. 9 školského zákona, tedy mimo hlavní vzdělávací proud; **2) Etnická desegregace** cílí na snížení počtu romských dětí v etnicky segregovaných školách, mezi které se řadí jak školy speciální, tak školy běžné; a **3) Podpora škol** s cílem snížení závislosti výsledků romských žáků na socioekonomickém statusu rodiny a zvýšení připravenosti běžných škol na jejich vzdělávání.

1) Reforma poradenského systému

V rámci reformy poradenského systému lze vyzdvihnout předně posílení kontroly, řízení a metodického vedení školských poradenských zařízení (dále jen „ŠPZ“), která provádí diagnostiku MPVI. Nově se sbírají data o jejich diagnostické činnosti, která budou využita k identifikování těch ŠPZ, která se diagnostikou lehkého mentálního postižení vymykají od očekávaných hodnot. Následně vůči nim bude zaměřena kontrola a metodická podpora.

Řízení ze strany MŠMT bylo posíleno o povinnost vyhlášení konkurzů na ředitele ŠPZ každých šest let, přičemž MŠMT bude přímo zastoupeno ve výběrové komisi.

Došlo rovněž ke zvýšení kvality a standardizaci činnosti ŠPZ. Povinnost ŠPZ volit při diagnostice postupy, nástroje a metody odpovídající účelu poskytované služby a vycházející z aktuálních vědeckých poznatků včetně standardizovaných diagnostických postupů byla ukotvena přímo v zákoně. Zároveň byly vypracovány aktualizované metodická doporučení a diagnostické nástroje, které jsou vhodněji zaměřeny na rozeznávání MPVI od dopadů sociálního znevýhodnění na výsledky testů žáka.

Kvalita činnosti ŠPZ byla v neposlední řadě podpořena lepším nastavením jejich financování a podporou navyšování počtu psychologů a speciálních pedagogů.

Díky zavedení spádovosti ŠPZ k jednotlivým základním školám dojde rovněž k větší provázanosti poraden se školami a metodickému vedení odborných pracovníků podílejících se na poskytování poradenských služeb přímo ve školách.

To vše by mělo přispět ke kvalitnější diagnostice a včasnému poskytnutí podpory žákům se speciálními vzdělávacími potřebami přímo v rámci běžné školy. V následujícím období bude především nutné vyhodnotit nově sbíraná data a dále podpořit schopnost ŠPZ identifikovat speciální vzdělávací potřeby vyplývající ze sociálního znevýhodnění, příp. určit, zda je dosažená míra řízení ŠPZ ze strany státu dostatečná pro jejich kontrolu či zda ji bude ještě vhodné dále posílit.

2) Etnická desegregace

Segregované školy nejsou tvořeny jen speciálními školami zřizovanými dle § 16 odst. 9 školského zákona, ale také běžnými školami. Důvody pro přetrvávání segregace se dle jednotlivých lokalit liší a nejsou dány jen nadměrnou diagnostikou MPVI a zařazováním dětí s touto diagnostikou do speciálních škol. I proto jsou velmi důležité výstupy projektové karty směřující k etnické desegregaci.

Za nejdůležitější lze označit pilotní aktivitu Desegregace realizovanou v rámci projektu Podpora rovných příležitostí (PROP) v období od dubna 2024 do března 2026, která otevřela ve vybraných územích téma ukončování etnické segregace romských žáků ve vzdělávání, otestovala roli metodiček a metodiků desegregace, zmapovala možnosti, kapacity, reakce aktérů, systémové bariéry a na základě zkušeností z terénu vytvořila metodický nástroj uveřejněný na stránkách [Desegregace.cz](https://desegregace.cz) (závěrečná zpráva z pilotní aktivity Desegregace je dostupná [zde](#)).

Její základní půdorys tvořilo Memorandum o spolupráci při ukončování etnické segregace ve školství, které podepsali zástupci MŠMT, Národního pedagogického institutu („NPI“) a výzkumné organizace PAQ Research v dubnu 2024. K memorandu se později připojilo i Ministerstvo pro místní rozvoj („MMR“). V jejím rámci došlo k vytvoření seznamu zřizovatelů a jejich seřazení dle míry závažnosti podezření ze segregace a vybrání prvních deseti měst, ve kterých byl zahájen pilotní projekt Desegregace skrze tzv. *case management*. Každému městu byl přidělen vyškolený metodik, který navázal spolupráci se zřizovatelem a věnoval se komunikaci desegregace v lokalitě. V městech došlo k mapování situace a z ní vyplývajících potřeb pro další kroky k prosazení desegregace v území. V rámci spolupráce byl vytvořen i metodický nástroj pro všechny relevantní aktéry v území ke sdílení účinných nástrojů k desegregaci dostupný na webových stránkách Desegregace.cz.

Hlavní zjištění z pilotního projektu ukazují, že řešení segregace je možné pouze tehdy, když je vnímáno jako integrální součást celostně pojaté vzdělávací politiky, nikoli jako mimořádná intervence či politicky motivovaná epizoda v přístupu k romským žákům. Klíčová zjištění zdůrazňují **zásadní roli zřizovatelů**, kteří mají jako jediní možnost nastavovat spádovost, přímo ovlivňovat kvalitu řízení škol i výuky a vytvářet rovné podmínky ve vzdělávání. Stejně významná je **mezioborová spolupráce** mezi školami, samosprávou, sociálními službami, neziskovými organizacemi i komunitními aktéry, dlouhodobá práce se všemi školami a školskými zařízeními v místě a průběžná analytická podpora. Zkušenosti z měst rovněž ukazují, že bez partnerského **zapojení romských** dětí, rodičů i organizací pracujících s romskými komunitami nevzniká potřebná důvěra a dopad opatření na situaci romských žáků bude velmi omezený. Výsledky dále potvrzují, že kvalita **pedagogické práce** je klíčovým faktorem úspěšné desegregace. Pedagožky a pedagogové často postrádají odbornou podporu, dostatečné znalosti romské historie, kultury, principů etnický citlivého přístupu či spolupráce s rodinami a místní komunitou, což negativně ovlivňuje inkluzivní klima ve školách. Zároveň platí, že odpovědnost za řešení segregace neleží na romských aktérech – těžiště změny je ve veřejných institucích. Pilot ověřil, že metodičky a metodici dokáží otevřít agendu, která často není vnímána jako potřebná a prioritní, propojovat zainteresované strany a zvyšovat odbornou připravenost aktivních hybatelů, mapovat problémy a celkově pomáhat aktérům v orientaci. V části měst se podařilo vytvořit první pracovní platformy, pojmenovat bariéry a rozpracovat možné cesty řešení. Současně se ukázalo, že personální náklady na práci s jedním vybraným městem nebyly dostatečné a řízení desegregačního procesu vyžaduje stabilní dlouhodobější financování nejen na straně NPI, resp. MŠMT, ale i samotných aktérů (škol, měst, komunit).

Na základě realizovaných aktivit, analýz a zjištění popsanych v Závěrečné zprávě projektu Desegregace formuloval NPI **soubor systémových doporučení a opatření**, jejichž cílem je zvýšit účinnost politik desegregace a přispět k odstranění segregace ve vzdělávání.

Jedno z klíčových doporučení se týká zjištění, že klíčovým hybatelem změn v lokalitě je sám zřizovatel, tj. nejčastěji obec. Státu ale chybí přímé nástroje pro jeho motivaci či možnost ovlivnění v případě, že segregaci ve vzdělávání na svém území řešit nechce. I proto doporučení směřuje na **zakotvení odpovědnosti zřizovatele za kvalitu vzdělávání v území včetně povinnosti předcházet etnické segregaci** v běžném i speciálním školství jako součást zajištění práva na rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání přímo ve školském zákoně, která by měla být ruku v ruce doprovázena metodickou i finanční podporou desegregačních strategií na úrovni obcí a krajů, jakož i kontrolou a možností vymáhání této povinnosti ze strany MŠMT či České školní inspekce (dále jen „ČŠI“).

Mezi další doporučení patří například: zajištění cílené finanční podpory pro vzdělávání dětí z marginalizovaných skupin jako součást rozvoje indexovaného financování; zřízení specializovaného programu na odstraňování segregace ve speciálním školství zahrnující cílenou rediagnostiku, podporu návratu žáků do běžných škol a transformaci ekonomicky neefektivních škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona; promítnutí oblasti desegregace a vzdělávání romských dětí a žáků do vybraných nástrojů vzdělávací politiky – přípravy učitelů, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,

vzdělávání ředitelů i do rámcových vzdělávacích programů a souvisejících metodických materiálů; posílení personálních kapacit a MŠMT, NPI a ČŠI, které se budou specializovat na desegregační agendu a metodickou podporu škol, poradenských zařízení a zřizovatelů, včetně aktualizace a rozšiřování nástroje Desegregace.cz. Všechna doporučení v detailní podobě naleznete v Závěrečné zprávě z pilotní aktivity Desegregace dostupné [zde](#).

O aktivitách v oblasti desegregace byla průběžně informována vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny Lucie Fuková, zástupci pracovní skupiny pro vzdělávání (Rady vlády pro záležitosti romské menšiny) a koordinátoři pro romské záležitosti. Na celostátní úrovni probíhala úzká spolupráce s romskou organizací Awen Amenca, která se dříve úspěšně podílela na desegregaci v Ostravě-Porubě.

Pokračování či nastavení navazujících aktivit na projekt Desegregace a jejich zaměření se aktuálně řeší.

Pro navazující opatření a jejich zacílení bude využito i nově vypracované **situační zprávy Segregace romských žáků ve vzdělávání v ČR** (dostupná [zde](#)) ze strany NPI, která detailně mapuje stav a příčiny segregace v 76 vybraných běžných i speciálních základních školách s největším zastoupením romských žáků, které se nacházejí ve 46 městech a obcích napříč celou Českou republikou.

Pro potřeby zprávy byly sledovány jak základní školy, ve kterých romští žáci tvoří 50 a více procent z celkové žákovské populace školy, tak i školy, ve kterých jsou romští žáci zastoupeni v největších absolutních počtech. Součástí sledovaného vzorku škol byly jak školy hlavního vzdělávacího proudu, tak i školy zřizované podle § 16 odstavce 9 školského zákona pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Zpráva vychází z kvantitativních dat (data z MŠMT, z databáze NPI a ze školského rejstříku) i z kvalitativních konzultací s 35 lokálními konzultanty a metodiky NPI. Cílem zprávy je ve všech sledovaných lokalitách: popsat aktuální stav; popsat příčiny segregace; navrhnout možná řešení (vždy konkrétně pro danou obec a místní segregovanou školu). V podrobném znění, včetně konkrétních postupů navrhovaných pro konkrétní lokality, byla zpráva předána MŠMT a představena na zasedání Expertního fóra k výkonu rozsudku ESLP *D. H. a ostatní proti ČR* v říjnu 2025. Ve zjednodušeném a anonymizovaném znění byla následně zpráva publikována na webu Desegregace.cz.

Bez významu do budoucna nezůstává ani další využití nástroje rušení spádových oblastí konkrétních škol, kdy situační zpráva poukázala na osm škol, kde spádovost negativně ovlivňovala segregaci ve vzdělávání. V této souvislosti lze zmínit i vytvoření webového nástroje Mapa spádovosti ze strany NPI, která aktuálně mapuje spádovost škol v největších 300 obcích v České republice.

3) Podpora škol

Mezi nejdůležitější přijatá opatření v oblasti podpory škol se řadí zejména zavedení systému indexovaného financování školství, které umožní cíleně podpořit běžné základní školy s vyšším počtem sociálně znevýhodněných žáků.¹¹ Ty tak budou lépe připraveny na žáky se sociální zátěží včetně žáků romských, neboť budou moci financovat jejich doučování, exkurze, pomůcky, vyšší odměny pro učitele i odborné pozice včetně sociálního pedagoga. Aby však toto opatření nevedlo k prohloubení segregace na některých školách, je maximální finanční zvýhodnění jedné školy zastropováno tak, aby nevedlo k motivaci škol kumulovat počet žáků se sociálním znevýhodněním.

---

¹¹ Romský původ není synonymem pro socioekonomické znevýhodnění, avšak populace romské menšiny je jako celek ve svém socioekonomické situaci významně odlišná od populace obecné. Toto zjištění potvrzuje zpráva Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, dle které se znevýhodnění projevuje výrazně i v oblasti vzdělávání. Šimíková, I., Katrňák, T., Rákoczyová, M. a Fondová, L. (2024). Zpráva o socioekonomické situaci romské populace v České republice 2023/2024. RILSA.

Zavedeno bylo dále stabilní financování školních psychologů a speciálních pedagogů přímo ze státní rozpočtu. Tyto pozice na školách jsou klíčové pro práci s dětmi, které čelí sociálnímu vyloučení nebo specifickým vzdělávacím potřebám.

Došlo rovněž k zákonnému ukotvení pozice sociálního pedagoga, který v praxi propojuje školu s rodinou a sociálními službami. Pomáhá identifikovat děti ohrožené školním neúspěchem, řeší důvody absence, komunikuje s rodiči, pomáhá učitelům s rizikovým chováním žáků a zajišťuje potřebnou administrativu vůči poradnám. V následujícím období bude klíčové zajistit dostatečné finanční prostředky pro zajištění potřebného dopadu indexového financování školství.

Nedořešeno zůstává systémové nastavení hrazení školního stravování pro žáky se sociálním znevýhodněním, která zatím zůstává kryta prostřednictvím vypsání dotačních titulů.

(ii) Předložení Akčního plánu k posílení účasti romských dětí na předškolním vzdělávání

Dne 17. října 2025 předložila vláda Výboru ministrů Rady Evropy Akční plán podpory účasti romských a sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání (v českém jazyce dostupný [zde](#); v anglickém jazyce dostupný [zde](#)). Dokument vznikl v návaznosti na rozhodnutí Výboru ministrů z března 2024, ve kterém Českou republiku vzhledem k dlouhodobě nízké účasti romských dětí na předškolním vzdělávání vyzval, aby předložila analýzu bariér a plán opatření zacílený na podporu jejich účasti na předškolním vzdělávání. Akční plán představuje další důležitý pilíř výkonu rozsudku *D. H. a ostatní*.

Předškolní vzdělávání představuje jeden z nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících vzdělávací dráhu dítěte. Včasný nástup do mateřské školy podporuje rozvoj kognitivních i sociálních dovedností, připravenost na školní docházku a pomáhá předcházet vzdělávacímu neúspěchu i segregaci. Z dat společnosti PAQ Research vyplývá, že alespoň dva roky docházky do mateřské školy zvyšují v průměru u znevýhodněných dětí odhadovanou pravděpodobnost zařazení do běžné základní školy oproti škole nebo třídě zřizované dle § 16 odst. 9 zhruba o deset procentních bodů z 84 na 94 %. I proto se Akční plán zaměřuje na podporu pravidelné docházky romských dětí nejen v povinném předškolním roce, ale i v nižších ročnících.

Přípravu Akčního plánu koordinovala kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva ve spolupráci s MŠMT, MPSV a Ministerstvem zdravotnictví. Do jeho implementace bude aktivně zapojeno i MMR. Návrh byl konzultován s odbornou veřejností, zástupci neziskových organizací, akademických institucí i romské komunity. V červnu 2024 uspořádala kancelář vládního zmocněnce kulatý stůl, který identifikoval hlavní bariéry bránící romským a sociálně znevýhodněným dětem v časném nástupu a pravidelné docházce do mateřských škol.

Plán obsahuje **soubor opatření** zaměřených na odstranění bariér bránících účasti dětí na předškolním vzdělávání – od podpory včasného nástupu do mateřské školy prostřednictvím zlepšení informovanosti rodičů a zjednodušení zápisu, přes snížení finanční zátěže a posílení kapacit mateřských škol, až po podporu pravidelné docházky a kvality předškolního vzdělávání skrze zajištění adekvátní podpory učitelů či prevenci segregace a podpory rovnoměrného rozdělení dětí mezi mateřské školy. Plán se zároveň věnuje podpoře pozic propojujících mateřské školy a terénní práci s rodinami, jejichž role bude dále rozvíjena v návaznosti na závěry odborné debaty.

Plnění Akčního plánu je dle časového harmonogramu stanoveno na roky 2026 až 2027. Implementace Akčního plánu je založena na úzké spolupráci dotčených ministerstev, kanceláře veřejného ochránce práv, Úřadu vlády, odborných neziskových organizací jakož i zástupců romské komunity včetně Rady vlády pro romské záležitosti a vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti. Koordinací jeho implementace je pověřeno MŠMT. První koordinační schůzky k implementaci proběhly v březnu 2026.

B. AKTUÁLNÍ DATA O VZDĚLÁVÁNÍ ROMSKÝCH ŽÁKŮ

V českých základních školách se ve školním roce 2024/2025 dle kvalifikovaných odhadů MŠMT vzdělávalo 38 599 romských žáků (z celkového množství 1 002 460 žáků na základních školách), tvořili tak 3,9 % mezi všemi žáky.

Přibližně jedna čtvrtina z nich, a to 9 616 romských žáků, se vzdělávalo v 79 základních školách (běžných i speciálních), na nichž je 50 % a vyšší podíl zastoupení tohoto etnika. Na 16 z těchto škol, které navštěvovalo zhruba 2 800 romských žáků, byl jejich podíl 90 % a vyšší. Tyto údaje značí pokračující faktickou či prostorovou segregaci.

Zároveň ze všech žáků vzdělávaných podle rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s upravenými výstupy („RVP ZV UV“) z důvodu LMP romští žáci v roce 2024/2025 představovali 23,2 %. Dle daného programu mohou být žáci vzděláváni jak v běžných, tak speciálních školách či třídách.

Ze všech žáků vzdělávaných ve třídách dle § 16 odst. 9 školského zákona tvořili romští žáci 14,5 %.

V roce 2024 se 11,1 % romských žáků ze všech romských žáků v základních školách vzdělávalo dle RVP ZV UV. Mezi všemi žáky podíl jejich vzdělávání dle RVP ZV UV byl pouze 2,9 %.

12,6 % z romských žáků v základních školách se vzdělávalo ve třídách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona. Mezi všemi žáky podíl zastoupení ve třídách dle § 16 odst. 9 představuje pouze 2,1 %. Tyto údaje dokládají přetrvávající segregaci romských žáků mimo hlavní vzdělávací proud na základě chybné diagnostiky LMP, tedy mírné poruchy vývoje intelektu.

Výše uvedené hodnoty se mezi roky 2017 až 2024 významně neměnily. To samo o sobě neznamená, že přijímaná opatření jsou nedostatečná, neboť jejich reálný dopad bude možné sledovat až v delším časovém horizontu. Zároveň je ale nutné dohlédnout na jejich účinné uplatňování a na základě nových zjištění a dat přijmout navazující opatření, která dále podpoří desegregaci ve vzdělávání.

C. SOUVISEJÍCÍ ŘÍZENÍ O PORUŠENÍ UNIJNÍHO PRÁVA

K postupu ve výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* je přihlíženo i ze strany Evropské komise v rámci řízení o porušení unijního práva ve věci neprovádění směrnice Rady 2000/43/ES, o rovném zacházení bez ohledu na etnický původ, vedeného proti České republice již od roku 2014 z důvodu přetrvávající diskriminace romských žáků ve vzdělávání.

Komise v tomto řízení dlouho monitorovala situaci a neformálně vyjadřovala znepokojení. V říjnu 2024 vydala tzv. dodatečné formální upozornění. To značí, že je připravena řízení v brzké době posunout do další fáze (tzv. odůvodněné stanovisko) a posléze k podání žaloby k Soudnímu dvoru EU.

Obdobné řízení Komise v minulosti zahájila proti Slovensku a Maďarsku, přičemž na Slovensko již byla Komisí podána žaloba a věc je nyní projednávána Soudním dvorem EU (aktuální informace [zde](#)).

Pro oddálení podání žaloby, a tedy i zamezení uložení potenciálních finančních sankcí, Česká republika prostřednictvím kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie pravidelně informuje Evropskou komisi o dalších krocích v tomto tématu.

D. DALŠÍ POSTUP

Nový ucelený akční plán výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* má být Výboru ministrů Rady Evropy předložen na konci října 2026. Měl by obsahovat navazující opatření na plán předchozí a pojmenovat hlavní cíle a priority na následující období. Jeho příprava spadá primárně do gesce MŠMT. Kancelář vládního zmocněnce je připravena podpořit jeho přípravu zprostředkováním konzultací jeho obsahu

v rámci Expertního fóra k výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* včetně potřebného zapojení a konzultací s vládní zmocněnkyní pro romské záležitosti, jakož i zástupců Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a dalších členů romské komunity.

V červnu 2026 je výkon rozsudku *D. H. a ostatní* zařazen k **ústnímu projednání na zasedání Výboru ministrů**. Na něm Česká republika bude prezentovat dosavadní postup ve výkonu rozsudku, přičemž by měla představit i zvažované plány a opatření ke zlepšení situace na následující období. Výbor ministrů následně vydá v rámci svého dohledu nad výkonem rozsudku nové rozhodnutí.

B. J. a P. J. proti České republice

Podklad k bodu 3 jednání Kolegia dne 29. dubna 2026

1. ZÁVĚR VÝBORU

V rozhodnutí ve věci *B. J. a P. J. proti České republice* (č. 139/2021, ze dne 5. května 2023) Výbor OSN pro práva dítěte („Výbor“) shledal, že odebráním dětí z péče rodičů na základě předběžného opatření a jejich umístěním do ústavní péče (do tzv. neutrálního prostředí, tj. prostředí vhodnějšího pro jejich výchovu) z důvodu záškoláctví a nezajištění odborné pomoci rodiči došlo k porušení čl. 3 odst. 1 a čl. 9 odst. 1–3 Úmluvy o právech dítěte („Úmluva“), neboť odvolací soud pečlivě nezvážil možné dopady na život dětí, ani alternativy k ústavní péči. Nevyslechnutí dětí ve věku 13 a 15 let odvolacím soudem dále představovalo porušení článku 12 Úmluvy. Současně Výbor shledal, že OSPOD, jako kolizní opatrovník dětí, byl ve střetu zájmů a nezajistil dětem účinné zastoupení v řízení. Překlad názoru Výboru do českého jazyka a jeho anotace jsou dostupné [zde](#).

Dle Výboru vnitrostátní orgány nevzaly v úvahu skutečnost, že v době rozhodování bylo dětem 13 a 15 let. Neměly se uchýlit k donucení jako prostředku jejich ochrany, aby je přiměly žít v ústavu s cílem zajistit jim právo na vzdělání a zdraví. Takové opatření by mělo být přijato pouze ve výjimečných případech, například pokud by dítě čelilo vážnému násilí, což nebyl jejich případ. Výbor uvedl, že dle vnitrostátních orgánů rodiče selhávali ve své výchovné úloze zejména tím, že nezajistili dětem přístup k psychologické a psychiatrické péči. Podle Výboru však soud nezhodnotil důsledky, které by oddělení od rodičů mohlo na děti mít, zejména s ohledem na jejich psychický stav. Soud nezvážil žádné alternativní možnosti nebo jiný rodinný či komunitní typ péče, který by mohl být pro děti příznivější. Výbor proto dospěl k závěru, že při rozhodování nebyl nejlepší zájem dětí pro soud předním hlediskem.

Výbor dále zhodnotil, že v soudním řízení nebyly děti nikdy vyslechnuty a že jejich kolizní opatrovník nerespektoval jejich názory, neboť shledal, že nejsou v jejich nejlepším zájmu, a proti jejich vůli se odvolal proti rozhodnutí soudu prvního stupně o nenařizení do ústavní výchovy, přičemž odvolací soud následně rozhodnutí zvrátil a děti umístil do ústavního zařízení. Vzhledem k věku dětí však měla být jejich názorům věnována náležitá pozornost.

Konečně, názory dětí byly v rozporu s názorem kolizního opatrovníka. V takovém případě jim měl být ustanoven samostatný zástupce, aby zajistil, že jejich názory budou během soudního řízení náležitě vyjádřeny.

V návaznosti na výše uvedené Výbor stanovil, že je Česká republika povinna poskytnout dětem účinnou nápravu za utrpěná porušení jejich práv. Následně vymezil několik obecných opatření, která má Česká republika splnit, aby k obdobným porušením Úmluvy v budoucnu nedocházelo.

2. VÝKON ROZHODNUTÍ

Česká republika předložila Výboru implementační zprávu dne 15. prosince 2023 (dostupná [zde](#)) a dne 26. srpna 2025 aktualizovanou implementační zprávu (dostupná [zde](#)).

Kolegium se věcí zabývalo dne 5. září 2023. Podklady, zápis a závěr z jednání naleznete [zde](#).

A. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

V rovině individuálních opatření Výbor vyzval Českou republiku, aby poskytla dětem účinnou nápravu porušení jejich práv.

Podle článku 12 Statutu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před mezinárodními orgány ochrany lidských práv schváleného vládou v červnu 2023 (viz [přílohu](#) usnesení vlády ze dne 14. června 2023 č. 420) je možné poskytnout jednotlivci zadostiučinění v penězích, pokud některý z výborů OSN shledal porušení jeho práv a svobod a současně se to vzhledem k okolnostem jeví jako vhodná forma odčinění či zmírnění následků. Podle přechodných ustanovení je nicméně možné zadostiučinění poskytnout jen v případě, že rozhodnutí výboru OSN bylo vydáno po nabytí účinnosti statutu.

Advokát dětí požádal Ministerstvo spravedlnosti o náhradu nemajetkové újmy dětí v penězích v souvislosti s rozhodnutím Výboru. V březnu 2024 KVZ reagovala, že výše uvedený vnitrostátní odškodňovací mechanismus nelze využít, jelikož zadostiučinění lze poskytnout jen v případě, že rozhodnutí výboru OSN bylo vydáno po nabytí účinnosti statutu, tj. po 14. červnu 2023. Rozhodnutí Výboru však bylo vydáno dne 15. května 2023, a článek 12 Statutu tak nelze aplikovat. Advokát dětí se následně obrátil se žalobou na správní soudy, které děti odkázaly na občanskoprávní řízení. Proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. dubna 2024, č. j. 7 As 127/2024-42, usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. června 2024, č. j. 17 A 45/2024-12, a dopisu Ministerstva spravedlnosti z března 2024 podal advokát ústavní stížnost.

Ústavní soud vydal dne 3. března 2026 nález ([sp. zn. I. ÚS 1905/25](#)), v němž shledal, že dětem ani z Úmluvy a jejích protokolů, ani z rozhodnutí Výboru v jejich věci a ani z jiných pramenů mezinárodního práva nevyplývá právo na náhradu újmy tak, jak ho vymezují. V jejich věci totiž neexistuje závazné rozhodnutí určující či deklarující, že české státní orgány porušily jejich základní práva.

Právní nezávažnost rozhodnutí Výboru ovšem neznamena, že jim státy nemusí věnovat žádnou pozornost. Naopak. Pokud Výbor ve svém rozhodnutí shledá porušení práv plynoucích z Úmluvy, může dle čl. 10 odst. 5 Opčního protokolu k Úmluvě, zavádějícího postup předkládání oznámení, doporučit státu, jaká opatření má v individuální i systémové rovině provést, aby k obdobným porušením v budoucnu nedocházelo. Z článku 11 Opčního protokolu plyne povinnost státu věnovat doporučením Výboru náležitou pozornost a zaslat Výboru svou odpověď s informacemi, jaká opatření přijal, popřípadě jaké důvody mu v přijetí brání. To se také v projednávaném případě stalo. Česká republika věnuje stanovisku Výboru náležitou pozornost a předkládá Výboru zprávy o tom, jak v individuální i obecné rovině implementuje doporučená opatření. Ve zprávách popsala jak již přijatá, tak teprve plánovaná obecná opatření a uvedla důvody, které jí brání v přijetí opatření individuálních (viz výše implementační zprávy ze dne 15. prosince 2023 a 26. srpna 2025).

Ústavní soud dále uvedl, že přestože rozhodnutí Výboru automaticky žádné právo jednotlivcům na náhradu újmy nezakládá, státy samozřejmě mohou s ohledem na princip dobré víry při plnění mezinárodních závazků stanoviskům Výboru ve vnitrostátním právu založit nějaký vnitrostátní právní účinek. V České republice se tak stalo přijetím výše uvedeného ustanovení ve Statutu. Postupu Ministerstva spravedlnosti, které oznamovatelům sdělilo, že podle přechodných ustanovení Statutu není možné jejich žádosti vyhovět, nelze dle Ústavního soudu nic vytknout.

Ústavní soud konečně doplnil, že v obecné rovině právo na náhradu újmy vůči státu, která by jednotlivci vznikla v důsledku porušení Úmluvy o právech dítěte, vyplývá z čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, a jde tedy o ústavně zaručené základní právo, které je jako takové veřejným subjektivním právem. Ochranu tomuto základnímu právu však zákon svěřil soudům v občanskoprávním řízení, nikoli ve správním soudnictví. I v tomto ohledu tedy nelze napadeným rozhodnutím nic vytknout.

V projednávané věci tedy není k dispozici právní základ pro vyplacení náhrady nemajetkové újmy.

B. OBECNÁ OPATŘENÍ

V rozhodnutí se Výbor vyslovil rovněž k rovině obecných opatření. Výbor uložil vládě povinnost zabránit podobným porušením v budoucnu a žádá, aby vláda zejména:

- a) zajistila, aby všechna řízení, jejichž cílem je oddělení dětí od rodičů, včetně rozhodnutí o předběžných opatřeních, byla v souladu s Úmluvou a závěry obsaženými v tomto rozhodnutí, a zejména aby:
  - i. bylo provedeno posouzení nejlepšího zájmu;
  - ii. byly zváženy názory dětí a byla jim věnována náležitá pozornost; a
  - iii. byly zajištěny procesní záruky na ochranu práv dětí podle Úmluvy;
- b) zajistila, aby rozhodnutí o odebrání bylo až krajním opatřením po vyzkoušení jiných, méně invazivních opatření šetrných k dětem, a to po konzultaci s dětmi a jejich rodiči, kterou provede multidisciplinární tým odborníků. Mělo by být vydáváno na co nejkratší dobu, podléhat pravidelnému přezkumu a odvolání a mělo by být co nejdříve zrušeno. Během umístění by měl být zajištěn pravidelný styk dětí s rodiči. Vláda by měla přijmout opatření k zajištění sloučení dítěte s jeho rodinou, jakmile to bude považováno za jeho nejlepší zájem;
- c) zajistila, aby dítě mělo v průběhu řízení vždy odpovídající právní zastoupení, zejména, pokud existuje možnost střetu zájmů mezi opatrovníkem a dítětem;
- d) poskytla pracovníkům sociálních služeb, pracovníkům státního zastupitelství, soudcům a dalším příslušným odborníkům školení o právech dětí, které byly rozhodnutím odebrány z péče rodičů, včetně odebrání z důvodu zajištění přístupu ke zdravotním službám, zejména o Obecných komentářích Výboru č. 12 (2009), č. 14 (2013), č. 15 (2013) a č. 20 (2016).

Výbor se zabýval otázkou umístování dětí do ústavních zařízení na základě tzv. pomalých a rychlých předběžných opatření. Ta byla v mezidobí vyřešena novelou příslušných právních předpisů. Z rozhodnutí tak aktuálně vyplývají následující okruhy problémů k řešení.

Zaprvé, důvody odebrání dětí z péče biologické rodiny, jejich umístění do tzv. neutrálního prostředí, rozsah styku s rodiči po odebrání a práce s biologickou rodinou. V projednávané věci odvolací soud umístil děti do péče krizového centra pro děti a dospívající, aniž by omezil dobu trvání umístění, a aniž by jejich umístění po čase přezkoumal. Současně omezil styk rodičů s dětmi na jednu hodinu týdně. Děti pobývaly v krizovém centru fakticky rok, přičemž pravidelně pobývaly mimo ústavní zařízení a zůstávaly u rodičů (jednalo se o tzv. víkendové dovolenky a dovolenky v průběhu školních prázdnin).

Je otázkou, jak je v praxi využíván koncept tzv. neutrálního prostředí a jak je při tom zohledňován nejlepší zájem dítěte. K tzv. neutrálnímu prostředí se vyjadřoval Ústavní soud (např. nález [sp. zn. IV. ÚS 412/22](#) ze dne 29. listopadu 2022 nebo nález [sp. zn. III. ÚS 484/23](#) ze dne 25. dubna 2023). Ústavní soud ve své judikatuře reflektuje mezinárodní závazky České republiky.

V obecné rovině Výbor požaduje, aby ústavní výchova byla až posledním řešením, aby se jednalo o dočasné opatření a aby vnitrostátní orgány pracovaly s biologickou rodinou tak, aby se do ní děti mohly co nejdříve vrátit, pokud to okolnosti dovolí. Ve hře je tudíž zejména osvěta a vzdělávání pracovníků OSPOD, soudců a dalších odborníků. Z podnětu kanceláře vládního zmocněnce pořádala Justiční akademie v polovině září 2023 kulatý stůl k umístování dětí do tzv. neutrálního prostředí za účasti soudců a dalších odborníků. Rozhodnutí Výboru KVZ opakovaně zmiňuje na školeních pro pracovníky OSPOD a soudce. KVZ také zpracovala na téma odebírání dětí z péče, náhradní rodinné péče a ústavní

výchovy tematickou příručku k judikatuře ESLP a dalším mezinárodním závazkům dostupnou [zde](#). KVZ rovněž nechala přeložit všechny platné obecné komentáře Výboru k Úmluvě dostupné [zde](#).

Zadruhé, absence participace dětí ve věku 13 a 15 let na řízení před odvolacím soudem, který citelně zasáhl do jejich práva na rodinný život, byla v dané věci dle názoru Výboru v rozporu s Úmluvou. Lze odkázat na judikaturu Ústavního soudu, která reflektuje mezinárodní závazky České republiky. Např. v případech krátké lhůty pro rozhodnutí Ústavní soud v nálezu [sp. zn. II. ÚS 1931/17](#) ze dne 19. prosince 2017 v obecné rovině poukázal též na jiné způsoby zjištění názoru nezletilého než jeho výslechem při jednání. Může jít o dostavení se za nezletilým osobně, vyslání asistenta soudce nebo např. dotázání prostřednictvím některého prostředku elektronické komunikace či telefonicky.

Ve hře je tudíž zejména osvěta a vzdělávání pracovníků OSPOD, soudců a dalších odborníků. Participací dětí v opatrovnickém soudním řízení se zabývalo 5. rodinněprávní sympozium Justiční akademie, které se uskutečnilo v červnu 2021 (aktualizace proběhla v roce 2025). Závěry ze sympozia jsou zveřejněny na internetových stránkách Justiční akademie a Nejvyššího soudu [zde](#). KVZ dále nechala přeložit tematickou příručku ESLP k judikatuře ESLP k právu dítěte být slyšeno ve vnitrostátním řízení týkajícím se rodinných věcí dostupnou [zde](#). MPSV v roce 2025 zpracovalo metodickou příručku pro pracovníky OSPOD Participace dětí krok za krokem dostupnou [zde](#).

Zatřetí, Výbor vyzval vládu, aby zajistila, aby dítě mělo v průběhu řízení vždy odpovídající zastoupení. Dítě by mělo mít zástupce, který zprostředkuje jeho přání, a to zejména, pokud mezi OSPOD a dítětem existuje střet zájmů, jako tomu bylo v dané věci. Návrh na umístění do ústavního zařízení podal OSPOD a pro umístění se vyslovil rovněž OSPOD v roli kolizního opatrovníka – podal odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně, který žádost o umístění zamítl, následně odvolací soud nařídil ústavní výchovu. Děti s umístěním nesouhlasily. Nadto kolizní opatrovník nezajistil přímé slyšení dětí soudem, ačkoli jim bylo 13 a 15 let a jednalo se o řízení o nařízení ústavní výchovy, tj. citelný zásah do práv dětí.

Pro úplnost uvádíme, že v nedávné době Výbor zaslal KVZ oznámení č. 281/2026 ve věci *D. K. proti České republice*. Jednou z hlavních námitek v novém oznámení je stejně jako ve věci *B. J. a P. J.* nedostatečné zastoupení dítěte kolizním opatrovníkem, kterým byl OSPOD – jednalo se přitom o stejný OSPOD, který se obrátil s podnětem na soud. Ústavní soud v této věci vydal dne 12. března 2025 nález sp. zn. I. ÚS 2891/24 dostupný [zde](#). Ústavní soud v něm konstatoval: „V případě nezletilého stěžovatele se soudem jmenovaný kolizní opatrovník ve střetu zájmů neocitl. Je tomu tak proto, že svým přípisem okresnímu soudu OSPOD směřoval spíše na opatření vůči pěstounce (stěžovatelce). Nesměřoval k uložení výchovného opatření nezletilému, ani se v něm nijak nedotkl možnosti nařízení ústavní výchovy. Především však šlo skutečně jen o podnět, nikoli (formálně ani obsahově) o návrh na zahájení řízení. Obecné soudy nepochybily a svým postupem neporušily práva nezletilého stěžovatele na soudní ochranu.“ Dítě, které se obrátilo na Výbor, tvrdí, že OSPOD podáním „podnětu“ nikoli „návrhu“ obešel právní úpravu a fakticky existoval střet zájmů mezi dítětem a OSPOD, což se na zastupování nezletilého projevovalo.

C. DALŠÍ KROKY

Shledané porušení Úmluvy v aspektu nedostatečného zastoupení dětí kolizním opatrovníkem, kterým byl OSPOD, si pravděpodobně vyžádá změnu právní úpravy. Diskuze se bude soustředit na dvojí roli OSPOD a možný nedostatek nestrannosti v zastupování dětí. Role zástupce dítěte v soudních řízeních je přitom klíčová pro přístup dítěte ke spravedlnosti. Úkolem zástupce dítěte není posuzovat nejlepší zájem dítěte, ale účinně hájit a zajistit jeho práva, včetně práva být slyšeno.

KVZ jedná s MPSV o podobě obecných opatření k nápravě. Implementace rozhodnutí Výboru si vyžádá zapojení dalších profesionálů, např. soudců a odborníků z kanceláře veřejného ochránce práv a práv dětí.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

Kolegium expertů pro výkon rozsudků ESLP a provádění Úmluvy

Informace pro 13. zasedání

29. dubna 2026, 13:00 hodin

Rozsudky a rozhodnutí bez ústního projednání:

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- a) *V proti České republice*
(úmrtí v psychiatrické nemocnici)
- b) *T. H. proti České republice a Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice (rozhodnutí EVSP)*
(právní uznání změny pohlaví)
- c) *Spišák proti České republice*
(soudní přezkum vazby mladistvých)
- d) *Machalický proti České republice*
(presumpce nevinny)
- e) *Z a Y proti České republice*
(stíhání sexuálních trestných činů)
- f) *Jaklová a ostatní proti České republice*
(soudní přezkum odpovědnosti za úmrtí pacienta)
- g) *Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství proti České republice*
(zajištění jednotnosti judikatury Ústavního soudu)
- h) *Dubská a Krejzová proti České republice*
(porody v domácím prostředí za pomoci porodní asistentky)

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva

- a) *UWE proti České republice*
(rovnost žen a mužů v odměňování a rovné zastoupení žen v řídicích orgánech obchodních společností)
- b) *ICJ proti České republice*
(odklony v řízení s dětmi pod 15 let věku o činu jinak trestném)
- c) *ERRC proti České republice*
(sběr etnických dat)
- d) *FEANTSA proti České republice, ERTF proti České republice*
(dostupné bydlení; nucené vystěhování; diskriminace Romů)
- e) *Approach proti České republice*
(tělesné trestání dětí)

ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

A. V PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

V rozsudku z prosince 2023 dospěl Soud k závěru o porušení hmotněprávní i procesní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy, a to v souvislosti s úmrtím pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policií a podání medikace personálem nemocnice, jakož i následným vyšetřováním této události. Rozsudek i anotace jsou k dispozici [zde](#).

Výkon rozsudku podléhá tzv. posílenému dohledu ze strany Výboru ministrů Rady Evropy. V září 2025 předložila vláda Výboru ministrů aktualizovaný akční plán k výkonu rozsudku, který je dostupný [zde](#).

Výkon rozsudku byl Kolegiem naposledy projednán dne [15. května 2025](#). Od tohoto Kolegia došlo k vývoji v následujících oblastech obecných opatření k výkonu rozsudku:

Sběr a vyhodnocování dat o přivolání bezpečnostních složek do zdravotnických zařízení. Systém hlášení nežádoucích událostí, zajišťovaný prostřednictvím Ústavu zdravotnických informací a statistiky, byl rozšířen o evidenci zásahů bezpečnostních složek u pacientů s nevladatelnou agresí. K tomuto sběru dat dojde poprvé za rok 2026, přičemž uvedená data budou v agregované podobě dostupná v květnu 2027.

Školení zdravotníků v oblasti deescalace a bezpečného používání omezovacích prostředků. Jednou z aktivit projektu *Rozvoj akutní psychiatrické péče*, který je realizovaný Ministerstvem zdravotnictví, jsou školení zdravotnických pracovníků na pracovištích akutní psychiatrické péče. Vzdělávání je rozděleno na: *a)* vzdělávání pro vedoucí zdravotnické pracovníky (především pro primáře, zástupce primářů, vedoucí lékaře nebo vrchní a staniční sestry); toto školení organizovalo Ministerstvo zdravotnictví v červnu a říjnu 2025 a zúčastnilo se jej celkem 35 osob, a *b)* vzdělávání lektorů, jehož cílem je připravit pracovníky akutních psychiatrických oddělení, kteří budou moci dlouhodobě zajišťovat vzdělávání ostatních zdravotnických pracovníků na svých pracovištích; toto školení bylo zahájeno v březnu 2026 a mělo by být realizováno do poloviny roku 2026. Součástí obou školení je téma deescalace a metodiky *Safewards* (včetně praktických nácviků), jakož i managementu rizik na psychiatrických pracovištích.

Koordinace postupu policistů a zdravotníků. V září 2025 se uskutečnilo páté jednání meziresortní pracovní skupiny k výkonu rozsudku *V proti České republice*, zřízené v roce 2024 Ministerstvem zdravotnictví. Posláním skupiny je vypracování metodiky pro koordinaci postupu zdravotníků a bezpečnostních složek při společném zásahu u pacienta s nevladatelnou agresí. Předmětem jednání bylo vypořádání připomínek jednotlivých členů skupiny k návrhu metodiky. Na základě toho proběhlo zapracování připomínek a formální i obsahové úpravy ze strany Ministerstva zdravotnictví; následně byl materiál v listopadu 2025 odeslán do vnitřního připomínkového řízení na Ministerstvu zdravotnictví, včetně fakultativního připomínkového řízení (Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo vnitra, dále odborné společnosti a Kancelář veřejného ochránce práv). V návaznosti na to proběhlo další zapracování připomínek. Další, už šesté jednání meziresortní pracovní skupiny je svoláno na 27. dubna 2026; jeho předmětem by měla být finalizace textu metodiky. Následně je plánováno její zveřejnění ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

Výcvik policistů v přístupu k neklidným osobám s duševním onemocněním či intoxikací. Na základě spolupráce Policejního prezidia a Psychiatrické společnosti ČLS JEP vznikl v dubnu 2025 metodický materiál s názvem *Trénink policistů v přístupu k neklidným osobám s duševním onemocněním/intoxikací*. Ten byl následně od září 2025 zařazen do výukového materiálu v kurzu Instruktor služební přípravy a stal se i součástí pravidelných prolongačních kurzů, kterými každý instruktor služební přípravy prochází vždy v pětiletém intervalu. Prostřednictvím uvedených instruktorů je zajištěna distribuce potřebných informací všem policistům absolvujícím pravidelnou služební přípravu. Dále byl tento

materiál předán i k využití vyučujícím v nástupním kurzu Základní odborná příprava. Natáčení doprovodného videomateriálu, který bude jako doplněk výše uvedené metodiky distribuován v elektronické vzdělávací platformě ePOLIS, nebylo zatím realizováno.

V prosinci 2025 Výbor ministrů přijal [rozhodnutí](#), v němž se vyjádřil k aktualizovanému akčnímu plánu výkonu rozsudku, předloženému českou vládou v září 2025. V něm uvítal přijetí celého spektra obecných opatření, zároveň však vládu vyzval k odpovědi na následující otázky: *a)* jak probíhá školení zdravotnického personálu k deeskalacím a k prevenci a zvládnutí rizikového chování pacientů, včetně informace o tom, v kolika nemocnicích už taková školení proběhla a jaký počet členů zdravotnického personálu je absolvoval; *b)* jak se vyvíjí situace ohledně sběru dat o policejních zásazích v zdravotnických zařízeních; *c)* jakým způsobem bylo výkladové stanovisko Ministerstva vnitra k § 58 odst. 1 zákona o policii, týkající se používání taseru proti duševně nemocným osobám, rozšířeno mezi příslušníky policie a zda bylo zahrnuto do jejich výcviku; *d)* v jakém stadiu je příprava nově vznikající metodiky pro koordinaci postupu zdravotníků a policistů při společném zásahu; a *e)* jak se nová metodika GIBS k vyšetřování policejních zásahů s následkem smrti či těžké újmy na zdraví uplatňuje v praxi.

Vláda se k těmto otázkám vyjádří v dalším akčním plánu, který Výboru ministrů předloží v září 2026.

B. T. H. PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ A TRANSGENDER EUROPE A ILGA-EUROPE PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

Výbor v květnu 2018 rozhodl ve věci kolektivní stížnosti *Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice*, že právní úprava změny pohlaví v České republice, podmiňující úřední změnu pohlaví chirurgickým zákrokem spojeným se sterilizací, představuje porušení čl. 11 odst. 1 Evropské sociální charty, který stanoví, že každý má právo na opatření, jež mu zajistí nejvyšší možný dosažitelný standard zdravotní péče. Rozhodnutí i anotace jsou k dispozici [zde](#).

Výkon rozhodnutí byl Kolegiem naposledy projednán dne [15. května 2025](#).

V červnu 2025 rozhodl Soud ve věci *T. H. proti České republice* ze stejného důvodu o porušení článku 8 Úmluvy. Rozsudek i anotace jsou k dispozici [zde](#).

Od 1. července 2025 je úřední změna pohlaví v České republice podmíněna pouze lékařskou diagnózou transsexualismu; podrobnější informace jsou k dispozici [zde](#).

V březnu 2026 předložila vláda Výboru ministrů akční zprávu k výkonu rozsudku *T. H.*, jejíž text je rovněž dostupný [zde](#).

C. SPIŠÁK PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

V rozsudku z června 2024 Soud konstatoval, že delší interval automatického soudního přezkumu vazby mladistvých oproti dospělým postrádá objektivní a rozumné důvody, a porušuje proto zákaz diskriminace. Rozsudek i anotace jsou k dispozici [zde](#).

Kolegium se rozsudkem zabývalo na svém jednání dne 11. prosince 2024; zápis a podklady z jednání jsou dostupné [zde](#). Z konzultací, které kancelář vládního zmocněnce vedla se všemi příslušnými orgány veřejné správy, jakož i z jednání na výše uvedeném zasedání Kolegia expertů vyplynulo, že nejvhodnějším a nejdůraznějším způsobem, jak uvést rozsudek v plný účinek, je změna stávající právní úpravy, zejména § 47 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže (viz § 76 rozsudku Soudu).

Dne 19. března 2025 Česká republika předložila Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku, který naleznete [zde](#). V dubnu 2026 Česká republika předloží Výboru ministrů Rady Evropy aktualizovaný akční plán výkonu rozsudku doplněný o informaci, že Ministerstvo spravedlnosti předložilo do legislativního procesu novelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže, která je projednávána

jako [sněmovní tisk č. 61](#). Novela napravuje nedostatky právní úpravy shledané Soudem v rozsudku. Délku legislativního procesu nelze v tuto chvíli přesně stanovit.

KVZ současně zajistila informování soudců a státních zástupců o rozsudku Soudu.

D. MACHALICKÝ PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

V rozsudku z října 2024 Soud shledal, že v rámci řízení o náhradu škody v souvislosti s trestním stíháním došlo k porušení práva stěžovatele na presumpci nevinu podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy. Odůvodnění a formulace rozhodnutí civilních soudů totiž stěžovateli přičítaly trestní odpovědnost, a to navzdory skutečnosti, že jeho trestní stíhání bylo dříve zastaveno z důvodu promlčení trestnosti činu a stěžovatel tak nebyl nikdy uznán pravomocně vinným. Civilní soudy žalobu stěžovatele zamítly na základě analogického použití § 12 odst. 1 písm. b) zákona o odpovědnosti státu za škodu, který stanoví výluky z odpovědnosti státu za škodu vzniklou v souvislosti s trestním řízením. Anotace a překlad rozsudku jsou k dispozici [zde](#).

Kolegium se věcí na ústním jednání zabývalo dne 15. května 2025, přičemž souhlasilo, že pro výkon rozsudku je žádoucí novelizovat zákon o odpovědnosti státu za škodu a zahrnout do seznamu výluk z odškodnění i zastavení trestního stíhání z důvodu promlčení trestnosti činu. Tím se předejde používání nevhodných formulací v odůvodnění rozhodnutí vnitrostátních soudů, které by mohly být problematické z hlediska presumpce nevinu. Podklady a zápis z jednání jsou k dispozici [zde](#).

Dne 10. července 2025 vláda předložila Výboru ministrů akční plán výkonu rozsudku s informacemi o plánovaných či již přijatých individuálních a obecných opatřeních k provedení předmětného rozsudku, včetně plánu novelizovat § 12 zákona o odpovědnosti státu za škodu. Dne 17. prosince 2025 vláda předložila Výboru ministrů informace o postupu prací na dané novelizaci. Souhrnné informace o výkonu rozsudku jsou k dispozici [zde](#).

Dne 23. března 2026 vláda návrh novely zákona o odpovědnosti státu za škodu schválila a pověřila předsedu vlády, aby předložil daný vládní návrh zákona předsedovi Poslanecké sněmovny k dalšímu projednání (informace k legislativnímu procesu jsou k dispozici [zde](#)). Plánovaná účinnost novely je stanovena na 1. července 2026. Vláda poskytne Výboru ministrů další informace o postupu v legislativním procesu, případně rovnou předloží zprávu o výkonu rozsudku, nejpozději do konce roku 2026.

E. Z A Y PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

V rozsudcích z června a prosince 2024 dospěl Soud k závěru o porušení článků 3 a 8 Úmluvy v souvislosti s nedostatečnou reakcí státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelek ze strany římskokatolických kněží. Rozsudky jsou k dispozici [zde](#) a [zde](#).

Kolegium se na ústním jednání dne [11. prosince 2024](#) zabývalo rozsudkem Z, přičemž dospělo ke shodě, že za účelem jeho implementace není potřeba změny právní úpravy a bude postačovat jeho promítnutí do aplikační praxe. Rovněž v později rozhodnuté věci Y vyplynulo z konzultací s dotčenými orgány, že výkon rozsudku nevyžaduje změnu právní úpravy.

Informace o rozsudku byla publikována v elektronické sbírce Nejvyššího soudu [Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi](#) (č. 3/2025). Shrnula, že z rozsudků lze vyvodit především požadavek, aby se příslušné orgány při vyšetřování oznámení o sexuálním násilí soustředily na otázku souhlasu a vzhledem ke všem relevantním okolnostem případu pečlivě vyhodnotily, zda lze v dané věci mít za to, že tvrzená oběť s daným jednáním skutečně souhlasila. V případech Z i Y to konkrétně znamenalo, že orgány se měly zaměřit na aspekty zvláštní zranitelnosti obětí plynoucí ze skutečnosti, že se jednalo o hluboce věřící osoby a že podezřelí se vůči nim nacházeli v pozici duchovní authority.

V září 2025 předložila vláda Výboru ministrů aktualizovanou společnou akční zprávu k výkonu rozsudků, která je – spolu s dalšími informacemi o výkonu rozsudků – dostupná [zde](#).

V návaznosti na uvedené rozsudky rozhodl Ústavní soud o obnově řízení o ústavních stížnostech stěžovatelek, a v obou takto obnovených řízeních pak shledal porušení jejich základních práv, zrušil příslušná rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení a vrátil jim věc k dalšímu vyšetřování. Ve věci Z se jedná o náleží [Pl. ÚS 2/25](#) z července 2025 a ve věci Y o náleží [Pl. ÚS 27/25](#) z ledna 2026.

V reakci na to požádal Výbor ministrů v březnu 2026 vládu, aby ho průběžně informovala o vývoji obou případů a zejména o tom, jak orgány činné v trestním řízení aplikují v obnoveném řízení závěry Soudu. Vláda předloží Výboru ministrů aktualizovanou akční zprávu v září 2026.

Rovněž na září 2026 plánuje Justiční akademie seminář k problematice trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, kde bude KVZ informovat mj. i o projednávaných rozsudcích.

F. JAKLOVÁ A OSTATNÍ PROTI ČESKÉ REPUBLICE

V rozsudku z prosince 2025 shledal Soud porušení procesního aspektu práva na život podle článku 2 Úmluvy v souvislosti s postupem civilních soudů v řízení o náhradu škody proti nemocnici. Toto řízení iniciovali pozůstalí pacienta, který zemřel na následky podchlazení několik dnů po svém nečekaném odchodu z areálu nemocnice. Dle Soudu spočívaly nedostatky řízení jednak v tom, že soudy neposkytly stěžovatelům náležitou odpověď na všechny jimi vznesené argumenty, a jednak v tom, že řízení trvalo nepřiměřeně dlouho. Rozsudek i anotace jsou k dispozici [zde](#).

Z konzultace s dotčenými orgány, včetně Nejvyššího soudu a Ministerstva zdravotnictví, vyplynula shoda na tom, že pro účely výkonu rozsudku není nutná změna právní úpravy, ale postačí důsledné uplatňování požadavků z něj plynoucích při aplikaci úpravy stávající. V intencích rozsudku to zejména znamená, že v případech týkajících se tvrzené medicínské nedbalosti, která měla vyústit ve smrt pacienta, je potřeba, aby soudy věc podrobily zvláště pečlivému přezkumu, aby pozůstalí obdrželi odpovědi na všechny své legitimní otázky, soudy zohlednily veškeré relevantní důkazy a řízení proběhlo v přiměřené lhůtě.

O rozsudku byli informováni všichni soudci soudů, které rozhodovaly v dané věci (tj. Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 8). Nadto za účelem zajištění informovanosti o rozsudku k němu KVZ vydala tiskovou zprávu, ve Zpravodaji KVZ byla zveřejněna jeho anotace a rovněž byl pořízen jeho překlad.

Navíc v elektronické sbírce Nejvyššího soudu [Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi](#) (č. 2/2026) bude publikována informace o rozsudku. Poukáže mj. na to, že Soud v rozsudku zdůraznil, že jeho verdikt neznamena potvrzení odpovědnosti dané nemocnice, ani jím nenabádá státy k tomu, aby omezily svobodu pohybu pacientů v nemocničním prostředí.

G. SUVERÉNNÍ ŘÁD MALTÉZSKÝCH RYTÍŘŮ – ČESKÉ VELKOPŘEVORSTVÍ PROTI ČESKÉ REPUBLICE

V rozsudku ze září 2025 Soud shledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož jeden ze senátů Ústavního soudu v řízení o určení vlastnického práva k církevnímu majetku nezohlednil novou linii judikatury k církevním restitucím a rozhodl, aniž by vysvětlil, proč ji nenásledoval, ani nevyužil mechanismus předložení věci plénu podle § 23 zákona o Ústavním soudu.¹

¹ § 23 zákona o Ústavním soudu, zní: „Jestliže senát v souvislosti se svou rozhodovací činností dospěje k právnímu názoru odchylnému od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezu, předloží otázku k posouzení plénu. Stanoviskem pléna je senát v dalším řízení vázán.“

Šíření povědomí o rozsudku. Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotace v českém znění, které naleznete [zde](#), byly zaslány dotčeným orgánům, které se účastnily daného vnitrostátního řízení (*Okresní soud v Bruntále, Krajský soud v Ostravě, Nejvyšší soud, Ústavní soud a Státní pozemkový úřad*). O rozsudku Soudu a jeho závěrech byly informovány také další státní orgány, které byly či jsou zapojeny do jiných řízení ohledně restituce majetku této církevní osobě (*Obvodní soud pro Prahu 9, Městský soud v Praze, Lesy České republiky s.p., Ministerstvo kultury, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zemědělství, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových a Úřad vlády*). S rozsudkem byli v průběhu září, října a listopadu 2025 obeznámeni všichni soudci, popř. též jejich asistenti, a zaměstnanci státních orgánů, pro které je rozsudek přímo relevantní.² Anotace byla publikována také v čísle č. 1/2026 [Zpravodaje KVZ](#).

Individuální opatření k výkonu rozsudku. Počátkem února 2026 stěžovatel požádal u Ústavního soudu o obnovu vnitrostátního řízení, které vedlo k podání stížnosti k Soudu.³ Věc je nyní vedena pod sp. zn. [Pl. ÚS 8/26](#).

Obecná opatření k výkonu rozsudku. Česká republika je povinna do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku, tj. do 11. června 2026, předložit Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku. Příčinou zjištěného porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy není vlastní nastavení mechanismu pro sjednocování judikatury Ústavního soudu, neboť v tomto směru Soud v rozsudku nevyjádřil žádné výhrady. **Změna platné právní úpravy proto není nutná.** Výkon rozsudku v obecné rovině musí především zdůraznit potřebu a **zajistit, aby byl postup podle § 23 zákona o Ústavním soudu jeho senáty důsledně využíván.** Podobu vhodných obecných opatření k nápravě proto KVZ konzultovala především s Ústavním soudem.

Soudci Ústavního soudu se se závěry Soudu v uvedeném rozsudku podrobně seznámili a projednali je na svém interním zasedání dne 11. února 2026. Zdůraznili přitom potřebu důsledného využívání postupu podle § 23 zákona o Ústavním soudu v situacích, kdy jsou pro postup splněny zákonné podmínky. Plénium Ústavního soudu podrobně projednalo vývoj judikatury v oblasti církevních restitucí, rozpornou dosavadní judikaturu, historický vývoj i současný kontext tématu. Shodlo se na nutnosti sjednocení judikatury v budoucích případech. O daném tématu v posledním roce jednalo již několikrát a na toto únorové jednání navázalo taktéž na svém dalším zasedání v dubnu 2026. Plénium Ústavního soudu se tématem zabývá také v nyní rozhodované plenární věci [Pl. ÚS 25/25](#)⁴, v níž bude mít příležitost písemně objasnit postupy Ústavního soudu v obdobných případech do budoucna.

Stěžejním předpokladem pro důsledné dodržování postupu podle shora uvedeného ustanovení je široké povědomí soudců a jejich asistentů o tom, že nastolenými otázkami se již zabýval jiný senát Ústavního soudu. Toto povědomí je zajišťováno zejména prostřednictvím vyhledávání v databázi judikatury Ústavního soudu, skrze Bulletin Analytického oddělení Ústavního soudu a v rámci porad pléna Ústavního soudu. Kromě toho Ústavní soud – nezávisle na výkonu rozsudku v nadepsané věci – pracuje na vývoji technologického nástroje, který by měl zajistit pokročilé vyhledávání a identifikaci relevantní judikatury v typově a obsahově obdobných věcech. To přispěje k větší jednotnosti judikatury

---

² Okresní soud v Bruntále, Krajský soud v Ostravě, Nejvyšší soud, Ústavní soud, Ministerstvo kultury, Lesy České republiky s.p. a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.

³ Podle § 119 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, který zní: „Rozhodoval-li Ústavní soud ve věci, v níž mezinárodní soud shledal, že zásahem orgánu veřejné moci bylo v rozporu s mezinárodní smlouvou porušeno lidské právo nebo základní svoboda, lze proti takovému rozhodnutí Ústavního soudu podat návrh na obnovu řízení za podmínek stanovených tímto zákonem.“

⁴ Ústavní stížnost Římskokatolické farnosti – prelatury Český Krumlov.

v obsahově podobných případech, a tedy i důslednému využívání mechanismů pro sjednocení judikatury předvídaných v zákoně o Ústavním soudu.⁵ Během testování a nasazení tohoto nástroje proběhne také školení asistentů k vyhledávání a identifikaci relevantní judikatury Ústavního soudu. Časově lze tento postup očekávat během následujících 10-15 měsíců.

Závěr. Ve světle výše uvedeného se jeví, že výkon rozsudku nevyžaduje změnu platné právní úpravy, ale postačí její důsledná a ústavně konformní aplikace. Klíčové pro naplnění požadavků Soudu tak zůstává zejména důsledné dodržování pravidel pro postoupení věci plénu v praxi. Napomoci tomu má především široké povědomí o vydaných nálezech Ústavního soudu, které již probíhá na různých úrovních. Nově mu má napomoci využívání technologického nástroje, který Ústavní soud vyvíjí, aby vyhledávání relevantní judikatury jiných senátů usnadnil.

H. DUBSKÁ A KREJZOVÁ PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

Soud v rozsudku z listopadu 2016 shledal, že neumožnění domácích porodů s pomocí porodní asistentky neporušuje článek 8 Úmluvy. České orgány však vyzval k tomu, aby průběžně přezkoumávaly příslušnou právní úpravu tak, aby zohledňovala lékařský a vědecký vývoj při plném respektování práv žen v oblasti reprodukčního zdraví, a to zejména zajištěním adekvátních podmínek jak pro pacientky, tak pro zdravotnické pracovníky v porodnicích po celé zemi. Rozsudek a anotace jsou k dispozici [zde](#).

Systém poskytování porodnické péče v České republice nadále vychází z institucionálně zajištěné péče ve zdravotnických zařízeních, primárně s ohledem na bezpečnost rodičky a novorozence. Současně však dochází k postupnému rozvoji jednotlivých složek péče směřujících k posílení její kontinuity, kvality a individualizace.

Od 1. ledna 2026 mají ženy nárok na tři návštěvy porodní asistentky v domácím prostředí hrazené z veřejného zdravotního pojištění, což posiluje návaznost poporodní péče a roli porodních asistentek v systému zdravotních služeb. Vůči snahám o omezení časové dotace a automatické indikace návštěvních služeb porodní asistentky v šestinedělí [se vymezila Pracovní skupina k porodnictví](#) při Radě vlády pro rovnost žen a mužů, a to s ohledem na poznatky medicíny založené na důkazech a ochranu práv žen. Od posledního zasedání Kolegia také došlo k rozšíření screeningů psychosociálního stresu v perinatálním období, k rozvoji vzdělávání porodních asistentek (včetně oblasti duševního zdraví) a k implementaci doporučených postupů v oblasti podpory kojení (NIKEZ). Na půdě *Ministerstva zdravotnictví* probíhá příprava implementace evropské legislativy v oblasti Substances of Human Origin (SoHO),⁶ která nově zahrnuje i mateřské mléko, s dopady na organizaci péče a standardizaci postupů.

V současné době *Ministerstvo zdravotnictví* nepřipravuje zásadní změny právního rámce v oblasti domácích porodů. Rozvoj systému je zaměřen především na posilování kvality, bezpečnosti a kontinuity péče, zejména prostřednictvím rozvoje center porodní asistence (CPA) v rámci poskytovatelů zdravotních služeb. Podle *Ministerstva zdravotnictví* CPA umožňují vyšší míru individualizace a kontinuity péče při současném zajištění dostupnosti lékařské péče a návaznosti na specializované služby v souladu s koncepcí Zdraví 2035.

V rámci vypořádání připomínek z obligatorního vnitřního připomínkového řízení *Ministerstva zdravotnictví* byl připraven kompromisní návrh Strategie rozvoje respektující péče o matku a dítě v těhotenství, při porodu a v šestinedělí (verze 1.6). Návrh byl následně [předložen](#) Vědecké radě Ministerstva zdravotnictví i zahraničním odborníkům a odbornicím, jejichž stanoviska strategii podpořila. Další projednávání bylo přerušeno v důsledku postoje části Vědecké rady, která odmítla pokračovat v diskuzi

⁵ Kromě § 23 jde také o mechanismus v § 11 odst. 2 písm. k) (*atrahování věci plénem Ústavního soudu*).

⁶ Tzv. Nařízení SoHO: Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2024/1938 o standardech kvality a bezpečnosti pro látky lidského původu určené k použití u člověka.

a požádala o stažení materiálu. *Pracovní skupina k porodnictví* v této souvislosti vyjádřila znepokojení nad povahou některých [přípomínek Vědecké rady](#), které přehlížely ve strategii výslovně uvedené a doložené informace nebo dokumentu připisovaly tvrzení, jež neobsahuje. Na základě [podnětu](#) Rada vlády pro rovnost žen a mužů společně se zmocněnkyní vlády pro lidská práva doporučily ministrowi zdravotnictví pokračovat v projednávání [strategie](#) (verze 1.7) prostřednictvím jejího předložení do mezirezortního připomínkového řízení. K tomu dosud nedošlo.

V únoru 2026 proběhl ústní přezkum 7. periodické zprávy ČR o plnění Úmluvy pro odstranění diskriminace žen. Na jeho základě zveřejnil příslušný Výbor OSN [závěrečná doporučení](#), která zahrnují prevenci porodnického násilí, důsledné uplatňování informovaného souhlasu u všech zákroků během porodu, zajištění úhrady péče vedené porodními asistentkami z veřejného zdravotního pojištění a urychlené přijetí legislativy regulující marketing náhrad mateřského mléka [bod 36 písm. c) a h)].

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO VÝBORU PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

A. UWE PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí z prosince 2019 shledal, že v rozporu s Chartou a jejím Dodatkovým protokolem není v českém právním řádu zajištěna transparentnost odměňování, nebylo dosaženo dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí žen a mužů v oblasti rovného odměňování a při zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností. Rozhodnutí a anotace jsou k dispozici [zde](#).

Kolegium se věcí na ústním jednání zabývalo naposledy dne [6. května 2024](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

a) Transparentnost odměňování, možnost srovnávat pracovní místa a dosažení dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí v oblasti odměňování

Výše gender pay gap v roce 2024 opět meziročně vzrostla na 18 % (v roce 2023 se jednalo o 17,5 %). Nerovné odměňování je tedy v České republice přetrvávajícím problémem.

1. Návrh novely zákoníku práce a dalších zákonů v souvislosti s transpozicí směrnice o transparentnosti odměňování

Ministerstvo práce a sociálních věcí dne 26. března 2026 předložilo do mezirezortního připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce a některé další zákony v souvislosti s transpozicí [směrnice o transparentnosti odměňování](#). Směrnice posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování. Níže uvádíme vybrané aspekty transpozice směrnice, které se pojí s implementací rozhodnutí ve věci *UWE proti České republice*.

Zaprvé, směrnice ukládá členským státům povinnost zajistit veřejné a snadno přístupné zveřejňování informací o rozdílech v odměňování, které umožňuje srovnání nejen mezi odvětvími a regiony, ale také mezi jednotlivými zaměstnavateli, a to nejméně za předchozí čtyři roky. Návrh (§ 37f písm. g) zákona o inspekci práce) však umožňuje pouze agregované srovnání dle velikosti zaměstnavatele, odvětví a kraje, nikoli přímé srovnání mezi konkrétními zaměstnavateli, jak směrnice výslovně požaduje. Doplnění možnosti přímého srovnání by nepředstavovalo dodatečnou administrativní zátěž pro zaměstnavatele, neboť potřebná data budou již shromážděna. Naopak by šlo v souladu se závěry rozhodnutí *UWE proti České republice* o účinný nástroj ke snižování genderového rozdílu v odměňování. Zahraníční zkušenosti ukazují, že transparentní srovnání vytváří tlak na zaměstnavatele k přijímání nápravných opatření. Zvolený způsob agregace navíc vyvolává otázky z hlediska rovného zacházení se

zaměstnavateli, jelikož někteří z nich by byli fakticky identifikovatelní, zatímco jiní by zůstávali anonymní.

Zadruhé, návrh (§ 287c zákoníku práce) neumožňuje zapojení zástupců zaměstnanců tam, kde nepůsobí odbory ani rada zaměstnanců, a umožňuje zaměstnavateli provést posouzení odměňování bez jejich účasti. Směrnice však výslovně předpokládá možnost určení *ad hoc* zástupců zaměstnanců pro účely společného posouzení. V českých podmínkách je tato možnost klíčová vzhledem k nízké míře organizovanosti zaměstnanců. Vypuštění institutu *ad hoc* zástupce oslabuje účinnost společného přezkumu a nápravy nerovností v odměňování.

Transpozice směrnice může výrazně přispět k implementaci rozhodnutí ve věci *UWE proti České republice*. Klíčové je taktéž, aby nebyla odkládána účinnost zásadních institutů směrnice, jejíž transpoziční lhůta končí dne 7. června 2026.

2. Zakotvení zákazu doložek mlčenlivosti v zákoníku práce

Dne 1. června 2025 nabyla účinnosti novela zákoníku práce ([č. 120/2025 Sb.](#)), kterou byl zakotven v § 346a zákaz doložek mlčenlivosti o výši příjmu. Za porušení zákazu uzavírat se zaměstnanci tyto doložky mlčenlivosti hrozí zaměstnavateli od 1. července 2025 ze strany inspekce práce pokuta až do výše 400.000 Kč. Toto pozitivní opatření může alespoň částečně přispět k větší informovanosti zaměstnanců o platové hladině v jejich oboru a napomoci rovnosti v odměňování.

Dle našich zjištění Státní úřad inspekce práce ročně provádí přes 100 kontrol zaměřených na rovné zacházení, jejichž součástí jsou i doložky mlčenlivosti. Konkrétní počet kontrol zaměřených výlučně na kontrolu dodržování § 346a však nelze z dostupných dat určit. V roce 2025 přitom bylo zjištěno celkem 15 porušení § 346a zákoníku práce týkajících se zákazu mlčenlivosti o výši mzdy. V reakci na novou zákonnou povinnost zaměstnavatelé ve stávajících smlouvách postupně ruší dodatky o mlčenlivosti, případně zaměstnance informují jednostranně či prostřednictvím změn vnitřních předpisů.

b) Zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností

Předchozí vláda v roce 2024 schválila [novelu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu](#), která měla do českého právního řádu transponovat [směrnici o genderové vyváženosti](#). Projednávání tohoto vládního návrhu zákona ([sněmovní tisk 731](#)) bylo v Poslanecké sněmovně [usnesením č. 1255](#) přerušeno. Po volbách v říjnu 2025 došlo k opětovnému předložení materiálu na jednání vlády v demisi, nicméně vláda v demisi materiál neschválila.

Jelikož dne 28. prosince 2024 marně uplynula lhůta pro transpozici směrnice, zahájila Evropská komise dne 31. ledna 2025 proti České republice řízení o porušení unijního práva (tzv. infringement). Vzhledem k tomu že Česká republika v uvedené lhůtě neoznámila Evropské komisi vnitrostátní předpisy představující transpozici směrnice, bylo zahájeno tzv. nenotifikační řízení. České republice v tuto chvíli hrozí dle informací Ministerstva zahraničních věcí za neprovedení transpozice směrnice pokuta. Je žádoucí novelu transponující směrnici, která může přispět k vyššímu zastoupení žen v rozhodovacích orgánech, přijmout co nejdříve.

B. ICJ PROTI ČESKÉ REPUBLICE

V rozhodnutí z října 2020 EVSP konstatoval, že Česká republika porušuje článek 17 Evropské sociální charty, jelikož dětem do 15 let neposkytuje v řízení o činu jinak trestném dostatečná procesní práva. Výbor vyhověl dvěma námitkám stěžovatelské organizace, když shledal, že porušení Charty představuje nezajištění nutné obhajoby trestně neodpovědným dětem v předprocesní fázi řízení a neposkytnutí alternativ (odklonů) k formálnímu soudnímu řízení. Rozhodnutí a anotace jsou k dispozici [zde](#).

Ministerstvo spravedlnosti v reakci na rozhodnutí zpracovalo za spolupráce s expertní pracovní skupinou [návrh novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže](#). V řízení ve věcech dětí mladších 15 let o činu jinak trestném je nově od 1. července 2024 zakotveno povinné právní zastoupení dítěte ve fázi předcházející řízení před soudem pro mládež od prvního úkonu ve věci. Novela rovněž zakotvuje možnost jiného postupu, než aby věc dítěte byla vždy řešena ve formálním soudním jednání, jak tomu bylo dosud. Novela byla schválena jako [zákon č. 165/2024 Sb.](#)

V prosinci 2025 EVSP vydal [hodnotící zprávu](#), v níž konstatoval, že situace byla přijetím novely uvedena do souladu s Evropskou sociální chartou v otázce povinného právního zastoupení dětí mladších 15 let. Zároveň však zhodnotil, že využití odklonů v řízeních ve věcech trestně neodpovědných dětí dosud do souladu s Chartou uvedeno nebylo, jelikož odklony nejsou využívány ve většině případů, jak vyžaduje rozhodnutí *ICJ*.

V reakci na toto hodnocení Ministerstvo spravedlnosti připravilo doplňující novelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže ([sněmovní tisk č. 61](#)). Ta by měla okruh protiprávních jednání dětí, která je možné řešit mimo soudní řízení, dále rozšířit. Novela zatím nebyla zařazena na program jednání Poslanecké sněmovny k projednání v prvním čtení.

Kancelář vládního zmocněnce se dále obrátila na Institut pro kriminologii a sociální prevenci s žádostí o zmapování využívání odklonů v praxi. Analýza by měla být zpracována do konce května.

O přijatých opatřeních bude vláda informovat Výbor ministrů Rady Evropy, který by se měl implementací projednávaného rozhodnutí zabývat na svém zasedání dne 16. června 2026.

C. ERRC PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí z října 2023 shledal, že skutečnost, že Česká republika nerealizuje sběr etnických údajů o dětech nacházejících se v institucionální péči státu, je v rozporu s články 16 a 17 Charty ve spojení se zákazem diskriminace. Rozhodnutí a anotace jsou k dispozici [zde](#).

Kolegium se věcí na ústním jednání zabývalo dne [6. května 2024](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

Kancelář vládního zmocněnce v současné době připravuje ve spolupráci s dalšími dotčenými orgány a subjekty společnou metodickou informaci, která stanoví základní zásady sběru etnických dat v České republice. Tyto zásady budou společné pro všechny veřejné orgány a na jejich základě si pak jednotlivé orgány stanoví podrobnější postupy, přizpůsobené svým individuálním potřebám a kontextu, a to včetně sběru etnických dat o dětech v institucionální péči státu.

V květnu 2025 byl návrh KVZ rozeslán k připomíncek vládní zmocněnkyni pro záležitosti romské menšiny, Úřadu vlády, Kanceláři veřejného ochránce práv, Ministerstvu práce a sociálních věcí, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvu pro místní rozvoj, Úřadu pro ochranu osobních údajů a zástupcům romské menšiny. V listopadu 2025 se na toto téma uskutečnil na půdě MSp další kulatý stůl, z něhož vzešlo druhé kolo připomínek k návrhu metodiky. Aktuálně probíhá jejich vyhodnocování.

Zároveň na zadání Ministerstva spravedlnosti realizuje v letním semestru školního roku 2025/2026 Katedra antropologie Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni výzkumný projekt, jehož účelem je prostřednictvím rozhovorů s představiteli romské populace zmapovat důvody, proč mají nebo mohou mít Romové negativní postoj k etnické sebeidentifikaci. Výstup projektu je naplánován na červen 2026 a měl by tvořit jednu z příloh výše zmíněné metodiky.

D. FEANTSA PROTI ČESKÉ REPUBLICE A ERTF PROTI ČESKÉ REPUBLICE

V rozhodnutí z července 2024 EVSP rozhodl, že Česká republika porušuje článek 16 Evropské sociální charty, jelikož nedostatečně zajišťuje právo na přiměřené bydlení, a to samostatně i ve spojení se zákazem diskriminace. Konkrétně shledal, že Česká republika:

- nedostatečně zajišťuje přístup k přiměřenému bydlení zranitelným skupinám osob;
- nezajišťuje potřebné záruky pro nízkopříjmové domácnosti žijící na ubytovnách při nuceném vystěhování;
- nedostatečně garantuje přístup k dávkám na bydlení rodinám s nízkými příjmy na ubytovnách v sociálně vyloučených lokalitách;
- všechna výše uvedená porušení neúměrně dopadají na Romy, a tím porušují zákaz diskriminace zakotvený článkem 16 ve spojení s preambulí Charty.

Celé znění rozhodnutí a jeho anotaci naleznete [zde](#).

Obdobné výtky v oblasti bydlení shledal Výbor již v rozhodnutí *ERTF proti České republice* z května 2016. V něm konstatoval porušení článků 11 a 16 Charty z důvodů nedostatečného naplňování práv Romů v oblasti zdravotní péče, vzdělání a bydlení. Anotace spolu s českým překladem rozhodnutí jsou dostupné [zde](#).

Kolegium se oběma věcmi na ústním jednání zabývalo naposledy dne [15. května 2025](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#) a [zde](#).

Důležitým nástrojem pro implementaci obou rozhodnutí je zákon o poskytování některých opatření v podpoře v bydlení („zákon o podpoře v bydlení“), který byl schválen v legislativním procesu a dne 16. června 2025 byl vyhlášen jako [zákon č. 175/2025 Sb.](#) Hlavními pilíři zákona jsou: a) kontaktní místa pro bydlení; b) systém garancí pro soukromé majitele a kompenzace pro obce; a c) asistence v bydlení, která má pomoci předcházet ztrátě bydlení. Cílem zákona je nastavení systémového řešení bytové nouze v České republice, které bude spolu s dalšími nástroji fungovat dlouhodobě a bude sloužit i jako prostředek pro účinné nastavení potřebných investic do bydlení.

Dne 13. března 2026 schválila Poslanecká sněmovna v prvním čtení novelu zákona o podpoře bydlení ([sněmovní tisk č. 82](#)), přičemž s pokračováním projednávání se počítá v dubnu 2026. Novela zúžila cílové skupiny, kterým mají kontaktní místa poskytovat poradenství.

Dalším důležitým nástrojem k řešení problémů v oblasti bydlení je [zákon č. 151/2025 Sb., o dávkce státní sociální podpory](#), který nabyl účinnosti dne 31. října 2025. Zákon zavedl dávku státní sociální pomoci (tzv. superdávku), která má domácnostem s nízkými příjmy pomoci zvládnout náklady na bydlení, živobytí a výchovu dětí. Dávka nahrazuje čtyři stávající dávky: příspěvek na bydlení, přírůstek na dítě, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Jejím cílem je zjednodušení dosavadního dávkového systému. Místo několika žádostí bude nově stačit podat pouze jednu žádost o superdávku. Ta má čtyři složky, které se přiznávají podle konkrétní situace domácnosti. Každá složka má své vlastní podmínky a domácnost může mít nárok na všechny, nebo jen na některé z nich. Dne 31. března 2026 nabyl účinnosti [zákon č. 35/2026 Sb.](#), kterým byla posunuta účinnost některých ustanovení zákona o dávkce státní sociální podpory na pozdější termín. Přejít ze stávajících dávek na superdávku byl za účelem adaptace Úřadu práce ČR na nové procesy posunut z 1. dubna 2026 na 1. července 2026.

Kancelář vládního zmocněnce uspořádala v létě 2025 několik schůzek s dotčenými orgány i se zástupci neziskového sektoru. Individuální schůzky byly završeny kulatým stolem na Ministerstvu spravedlnosti dne 5. listopadu 2025, jehož se zúčastnili zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva pro místní rozvoj, Úřadu vlády, Kanceláře veřejného ochránce práv, organizace PAQ Research, R-mosty, Fóra pro lidská práva, IQ Roma servis, Romodrom a R-Mosty. Na schůzce byly disku-

továny aspekty zákona o podpoře bydlení a zákona o dávce státní sociální pomoci, které mohou působit obtíže. Bylo dojednáno, že na základě prvních zjištění ohledně dopadů této komplexní nové právní úpravy bude zpracován vnitrostátní akční plán výkonu rozhodnutí *FEANTSA*. Dílčí závěry jednání zachycující další plánované kroky jsou k dispozici [zde](#).

Zprávu o výkonu rozhodnutí *FEANTSA proti České republice* by měla vláda předložit Evropskému výboru pro sociální práva dva roky poté, kdy věc prvotně projedná Výbor ministrů Rady Evropy. K tomu by mělo dojít v červnu letošního roku.

E. APPROACH PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí z ledna 2015 shledal, že Česká republika porušuje článek 17 Evropské sociální charty, jelikož ve svém právním řádu nezakotvuje zákaz tělesných trestů dětí. Rozhodnutí a anotace jsou k dispozici [zde](#).

Kolegium se výkonem rozhodnutí zabývalo naposledy na jednání dne [5. září 2023](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

Novelu občanského zákoníku předloženou Ministerstvem spravedlnosti, ve které se ukotvuje nepřijatelnost tělesného trestání dětí, duševního strádání a jiných ponižujících opatření, podepsal dne 17. července 2025 prezident republiky. Zákon nabyl účinnosti od 1. ledna 2026. Podrobnosti k legislativnímu procesu jsou k dispozici [zde](#).

Spojením vládního a nevládního sektoru vznikla iniciativa [Dětství bez násilí](#), která usiluje, aby Česká republika byla místem, kde všechny děti mají právo na dětství bez násilí a kde se netoleruje tělesné trestání dětí. Iniciativa vzdělává pečovatele a odborníky o škodlivosti veškerého násilí na dětech.